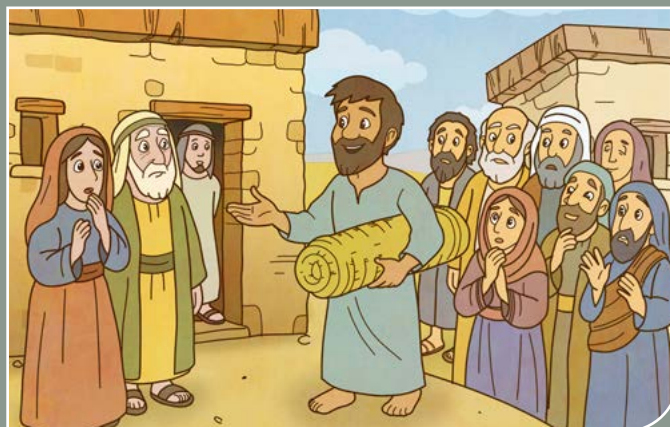
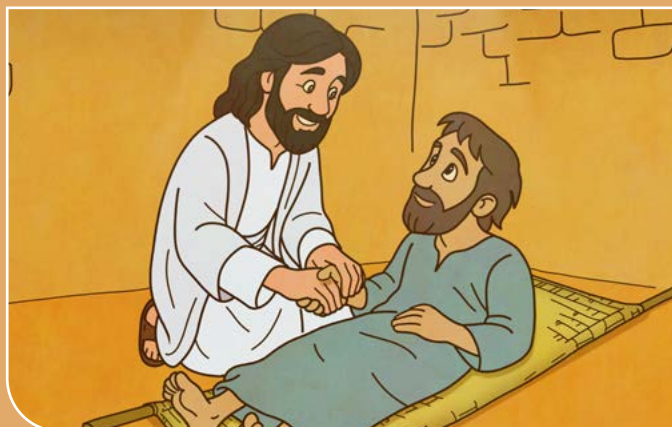
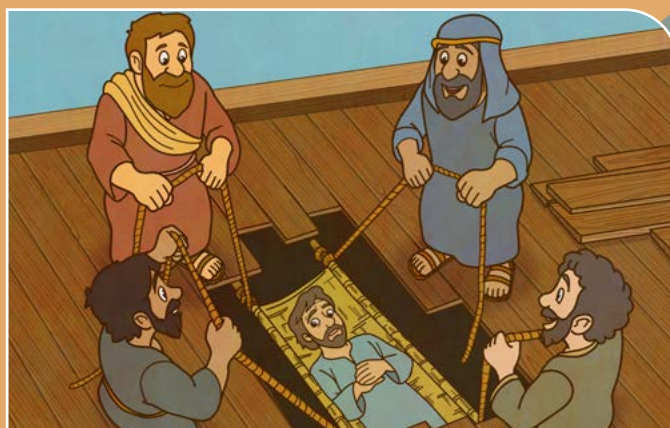

Segédanyagok az óvodai hitéleti neveléshez

11.

A béna meggyógyítása Márk evangéliuma 2,1–12

**Segédanyagok
az óvodai hitéleti neveléshez**

11.

Segédanyagok az óvodai hitéleti neveléshez 11.

A béna meggyógyítása
Márk evangéliuma 2,1–12

Budapest, 2025

SEGÉDANYAGOK AZ ÓVODAI HITÉLETI NEVELÉSHEZ 11.

A kiadvány az óvodai hitélet támogatására készült. Digitális segédanyag.
Az itt található feladatok az RPI digitális feladatbankban is megtalálhatók.
Így egyedi feladatlapok is összeállíthatók, a csoport igényeinek megfelelően.

Digitális feladatbank elérhetősége: <https://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>

Az összeállítás célja az egyházi és az állami óvodákban történő hittanoktatás segédleteinek bővítése
és az óvodapedagógusok hitéleti munkájának támogatása

A kiadványból bármely részletnek az oktatási célon túli felhasználása
csak a Kiadó és a Szerzők előzetes engedélyével lehetséges.

Bibliai idézetek forrása: Biblia. Revideált új fordítás (RÚF 2014), Magyar Bibliatársulat.

Szerzők: Pluhár Gáborné Szűcs Enikő – Dr. Arany Erzsébet
A tanulmány bevezető részét írta: Dr. Szászi Andrea

ISBN 978-615-5388-28-6

Illusztrátor: Csukás Csaba
Tördelő: Rezessy Szabolcs
Pedagógiai lektor: Dr. Arany Erzsébet
Nyelvi lektor: Zimányi Noémi
© Pluhár Gáborné Szűcs Enikő, Dr. Arany Erzsébet, Dr. Szászi Andrea, 2025.
© Csukás Csaba, 2025.
© Református Pedagógiai Intézet, 2025.

Tartalom

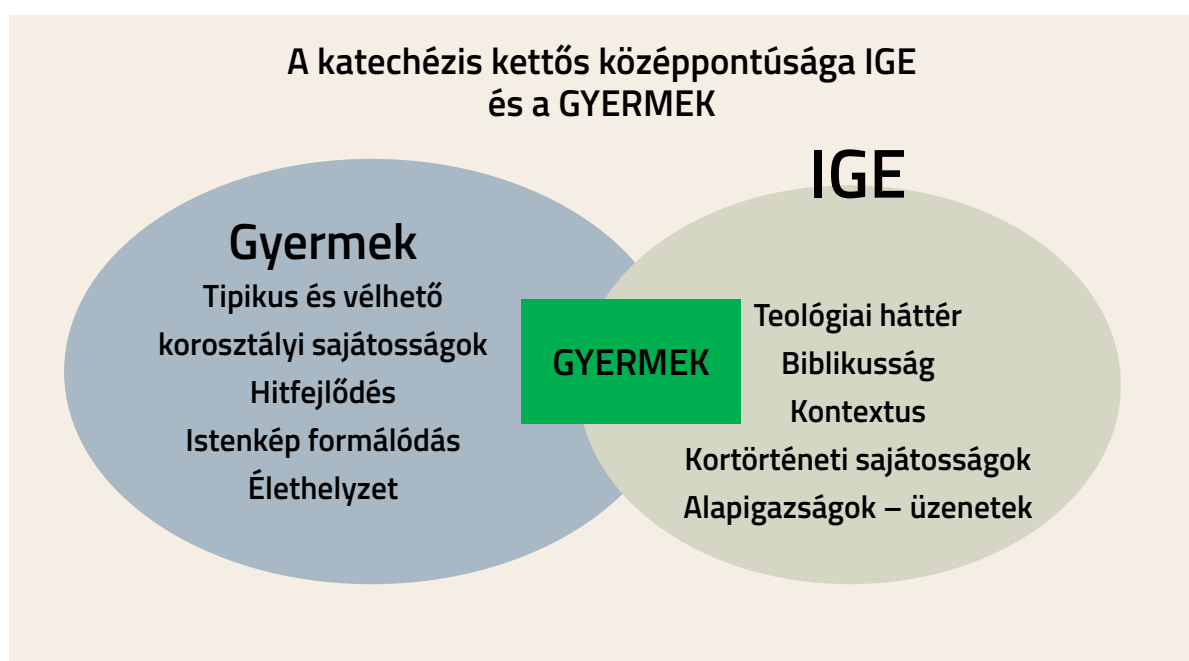
Bevezetés	9
A szakmai anyag rövid összefoglalása	11
I. TEOLÓGIAI SZEMPONTOK	12
1. A történet rövid összefoglalása – Márk 2,1–12	12
2. A történet elhelyezése a bibliai könyvben, a Szentírás egészében	12
3. Kortörténeti információk	13
3.1. Helyszín: Galilea, Kapernaum	13
3.2. Házak, építkezés Kapernaumban	13
4. Teológiai mondanivaló és életkérdések	14
4.1 Betegség és gyógyulás	14
4.2 Csoda és hit	15
4.3 Cselekvő hit, találékonyság, szeretet	16
4.4 Hogyan szól az Ige hozzánk? Milyen üzenetet rejt számunkra?	16
II. Valláspedagógiai szempontok – Kapcsolódás a 3–6 éves gyermek világához	17
1. A 3–6 éves gyermekek hitének általános jellemzői	17
1.1 Intuitív-projektív hit	17
1.2 Az istenkép fejlődése	17
2. A kapernaumi béna meggyógyításának történetéhez kapcsolódó valláspedagógiai szempontok	18
2.1 A gyermeki világkép és a csodák	18
2.2 A kisgyermek és a betegség	18
2.3 A társas kapcsolatok fejlődése, a segítőkészség	19
III. SZEMPONTOK ÉS FELADATOK A BÉNA MEGGYÓGYÍTÁSA TÖRTÉNETÉNEK FELDOLGOZÁSÁHOZ	23
IV. FELADATOK RAJZAI	29

Bevezetés

Az anyag célja a hitéleti neveléssel foglalkozó óvodapedagógusok, az óvodai hittanoktatás területén szolgáló hittanoktatók és lelkészek munkájának segítése.

Amikor a bibliai történetek üzenetét szeretnénk átadni az óvodáskorú (3–6 éves) gyermekeknek, akkor kettős szempontrendszerre tekintünk. Egyrészt a bibliai történet teológiai háttéréhez, másrészt a gyermek életkori, fejlődéslélektani sajátosságaihoz igazodunk. E két terület metszetében keressük az üzenetet, amelyet munkánkat megáldva, a Szentlélek Isten képes igazán eljuttatni hallgatóinkhoz.

1

Az első, áttekintő oldalon találunk egy rövid összegzést az adott bibliai történet fő mondanivalójáról, néhány kiemelt teológiai hangsúly, a hozzájuk kapcsolódó, felnőttekben megfogalmazódó életkérdések és a bibliai történethez kötődő valláspedagógiai szempontok feltüntetésével.

A teológiai és valláspedagógiai szempontok részletes kifejtése keretében sor kerül a bibliai történet rövid összefoglalására, a bibliai szöveggörnyezetben való elhelyezésére, a fő mondanivaló megfogalmazására. Kortörténeti sajátosságok, helyszínek bemutatása segíti a további megértést, majd a kiemelt teológiai hangsúlyokról olvashatunk. Az összefoglaló táblázat tovább vezet a teológiai mondanivaló megértésétől a saját életkérdéseinkhez, és a 3–6 éves gyermekek világához való kapcsolódáshoz. A második nagy egységben először a kisgyermekek hitének általános jellemzőire figyelünk, majd az adott bibliai történet kapcsán felmerülő valláspedagógiai szempontokhoz közelítünk.

Végül a bibliai történethez kapcsolódó feladatokat találjuk a feldolgozást segítő kérdésekkel és szempontokkal. A feladatok leírása után szerepelnek a hozzájuk tartozó rajzok és megoldókulcsok.

¹ Dr. Szászi Andrea: Bibliai történetek, egyházi témák az óvodában

A szakmai anyag rövid összefoglalása

Teológiai és valláspedagógiai szempontok – Márk evangéliuma 2,1–12

Jézus újra Kapernaumban járt, és el is terjedt a hír, hogy Ő újra a városban van. A hír hallatára olyan sokan gyűltek össze a házban, ahol Jézus tanította az embereket, hogy még az ajtó előtt sem volt hely. Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Mivel sehogy sem tudtak Jézushoz bejutni, felvitték a tetőre a hordágyán a béna embert és a tetőt megbontva engedték le Jézus elé. Jézus látta, milyen bizakodó hittel segítettek a bénának a társai. A beteghez így szólt: „Megbocsáttattak a bűneid!”, majd meg is gyógyította. A béna ember mindenki szeme láttára felállt, hordágyát felvette és úgy ment tovább. Az írástudók azon gondolkodtak, hogy hogyan mondhatja ki Jézus a bűnök bocsánatát, amikor az egyedül Isten hatalmában áll. A csoda láttán az emberek ámulatba estek és Istent dicsérték.

A következő táblázatban együtt láthatjuk a történetből kiemelt teológiai hangsúlyokat, a felnőtt szemé-
vel megfogalmazódó életkérdéseket, és a 3-6 éves gyermekek világához való kapcsolódásunk valláspe-
dagógiai szempontjainak összefoglalását.

	Teológiai hangsúlyok	Életkérdések a felnőtt szemével	Valláspedagógiai szempontok: kapcsolódás a kisgyermekhez (3–6 év)
1.	Betegség és gyógyulás Jézusnak hatalma van a betegség fölött, gyógyulást tud adni.	Hogyan tudom elfogadni a betegséget? Tudok-e bízni a gyógyulásban? Vigyázok-e az egészségemre?	A kisgyermek és a betegség Imádság gyógyulásért
2.	Csoda és hit A csoda és a hit együtt jár. A csoda soha nem a szemfényvesztés kedvéért történik, hanem annak a jele, hogy Jézus az egész világ Üdvözítője.	Ma vannak csodák? Mit tekintek az életemben csodának? Mi jellemzi az én hitemet? Kicsoda Jézus? Kiket tud megszólítani? Kire vonatkozik a hatalma?	A gyermeki világkép és a csodák Bizalom a gyógyító Jézusban Az istenkép formálódása
3.	Cselekvő hit, találékony szeretet Cselekedeteink Isten iránti bizalmunk, hitünk és hálánk jelei. Ezzel mutatjuk meg Isten és az emberek iránti szeretetünket.	Hogyan hat a hitem a hétköznapijaimra, a cselekedeteimre? Mi segít engem a másokról gondoskodó szolgálatomban?	A társas kapcsolatok fejlődése, a segítőkészség

I. TEOLÓGIAI SZEMPONTOK

1. A történet rövid összegzése – Márk 2,1–12

Jézus újra Kapernaumban járt, és el is terjedt a hír, hogy Ő újra a városban van. A hír hallatára olyan sokan gyűltek össze a házban, ahol Jézus tanította az embereket, hogy még az ajtó előtt sem volt hely. Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Mivel sehogyan sem tudtak Jézushoz bejutni, felvitték a tetőre a hordágyán a béna embert és a tetőt megbontva engedték le Jézus elé. Jézus látta, milyen bizakodó hittel segítettek a bénának a társai. A beteghez így szólt: „Megbocsáttattak a bűneid!”, majd meg is gyógyította. A béna ember mindenki szeme láttára felállt, hordágyát felvette és úgy ment tovább. Az írástudók azon gondolkodtak, hogy hogyan mondhatja ki Jézus a bűnök bocsánatát, amikor az egyedül Isten hatalmában áll. A csoda láttán az emberek ámulatba estek és Istent dicsérték.

2. A történet elhelyezése a bibliai könyvben, a Szentírás egészében

Amíg a Szentírás első nagy egysége, az Ószövetség Istennek a választott, zsidó néppel kötött szövetségéről, Isten hűségéről és a nép történetéről szól, addig az Újszövetség arról tanúskodik, hogy Isten szeretete Jézus Krisztus által az egész világhoz, minden néphez eljutott. Az evangélium, vagyis az örömhír mindenkiére érvényes: a Jézus Krisztusba vetett hitben bűnbocsánat és örök élet várja az Istenhez forduló embert.

Az Újszövetség első három könyvét – Máté, Márk és Lukács evangéliuma – szinoptikus evangéliumoknak nevezzük. A szinoptikus szó „együtnézőt” jelent. Az egyes könyvek ugyanazt a történetet, Jézus földi életének eseményeit, tanításait írják le. Először a Márk evangéliumát írták meg, majd erre építhetett Máté, később Lukács is. Azonban mindhárman sajátos hangsúlyokat helyeztek el, amikor a mondanivalót megfogalmazták hallgatóik számára.

A Márk evangéliumának szerzője egy János Márk nevű, Jeruzsálemből származó férfi lehetett. Valószínű, hogy édesanyjának házában gyűltek össze az első jeruzsálemi gyülekezet vezetői, így Márk Jézus jeruzsálemi szenvedésének szemtanúja lehetett. Rómában írhatta meg a művét 64-ben vagy 70 körül.

A Márk evangéliuma történetekben gazdag. Jézus beszédeiből kevesebbet idéz fel, inkább a cselekedeteit helyezi a középpontba. Az Ige számára nem csupán szó, hanem isteni hatalommal felruházott cselekedet, olyan szó, ami mindjárt meg is történik. A rövid, tömör történetek jellemző szava az „azonnal”, ez is Jézus cselekvő erejére mutat és arra, hogy minden egy cél felé halad előre. A rövid történetek ugyanakkor nagyon személetesek, sokszor találkozunk mozdulatok, indulatok, érzések bemutatásával. Fő mondanivalója, hogy Jézus az egész világ Üdvözítője, Szabadítója. Ez már a könyv első mondatából kiderül: „Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete.” (Márk 1,1). Nem ír semmit Jézus születéséről, gyermekkoráról, a könyve elején a lényegre térve Keresztelő János munkáját és Jézus szolgálatba állását, megkezdését mutatja be.²

Márk evangéliumának a felépítése hasonló Máté és Lukács evangéliumáéhoz: Jézus működése Galileában, Jézus vándorlása, útja Jeruzsálembe, Jézus Jeruzsálemben, szenvedése, halála és feltámadása. A galileai történetekben sorra azt látjuk, hogy Jézus cselekedetei vitaalkalmakat szülnek, Jézus ellenségei újra és újra megkérdőjelezik az Ő Istentől származó hatalmát. Az első ilyen vitaalkalom a kapernaumi béna meggyógyítása, ahol a bűnbocsánat meghirdetésével és a gyógyító erővel egyszerre találkozunk.³

² Szigeti, Jenő: Márk evangéliuma, in: ПЕКСУК, Отто (szerk.): *Bibliaismereti kézikönyv*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2004, 475–480.

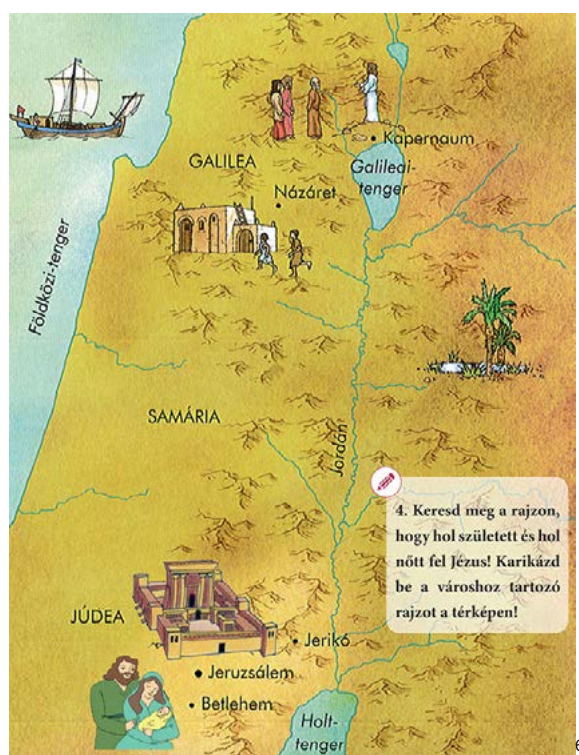
³ Szigeti: *Márk evangéliuma*, 481.

3. Kortörténeti információk

3.1. Helyszín: Galilea, Kapernaum

Galilea Palesztinának a Jordán folyótól Nyugatra eső, legészakibb tájegysége. Nagy részét a Galileai-hegyvidék teszi ki, amely az ország legmagasabban fekvő része. Déli irányban a Jezréeli-síkságba ereszkedik alá. Ez a völgy síkság a Genezáreti tó környékével együtt az ország legtermékenyebb tája. A tó partján található Kapernaum.⁴

Kapernaum időszámításunk kezdetén egy élénk forgalmú mezőváros volt. Kereskedelmi utak találkozásánál feküdt. Két római tartomány közötti határállomás volt, így vámok ellenőrizték az áruforgalmat és római katonai őrség is állomásozott itt. Ez a város nem vett részt a rómaiak elleni harcokban, így épületei évszázadokon át szépen fennmaradtak. Zsinagógája is volt, amelyet egy nem zsidó százados építtetett. Egy város közelében lévő, meleg vizű, gyógyító erejű forráshoz sok beteg, bēna embert elvittek. Jézus ezt a várost választotta galileai tevékenységének központjává. Tanítványi közül többen innen vagy a környékről származtak, pl. Péter, András, Lévi, Jakab és János is. A Máté és a Márk evangéliuma szerint itt kezdett gyógyítani és beszélni arról, hogy közel van Isten országa. Kapernaumot ezért „az Ő városának” is nevezik.⁵

3.2 Házak, építkezés Kapernaumban

A régészet eredményeinek segítségével ma képet alkothatunk az egykori Kapernaumról. A zsinagógától délre volt a lakóterület. A vidék dombjain összegyűjtött, faragatlan bazaltkövekből építették a házakat. A köveket habarcs nélkül, homokkal, földdel tapasztották össze. A megmaradt küszöbök ajtókra utalnak, a házak elhelyezkedése pedig utcákra. Az udvarokkal körülvett lakóházakban több család, a nagycsalád lakott együtt, közösen használták az udvart és a bejáratot. Az udvarokon tűzhelyek, malomkövek és a lapos tetőre felvezető lépcsők voltak. A megmaradt lépcsők alapján úgy tűnik, hogy azok mintegy 3 m magasra vezettek fel, ilyen magasak lehettek a szobák. A házak belseje többnyire nagyon szerény volt, egyetlen helyiséggel. Sok háznak csak egy kicsi ablaka volt, amint besötétedett, mécsest kellett gyújtani.

⁴ Bartha, Tibor (szerk.): *Keresztény Bibliai Lexikon*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1993, 510–511.

⁵ Bühlmann, Walter: *Hogyan élt Jézus? Lakás, étkezés, munka, utazás a 2000 évvel ezelőtti Palesztinában*, Corvinus Kiadó, 1997, 52–53.

⁶ https://refpedi.hu/media/migralt/interaktiv_tankonyvek/1/14-16/14.html

A ház falaira 70–100 cm távolságban fatörzseket, gerendákat helyeztek el, erre helyezték a védőrétegeket. Fadarabokból, rőzséből, agyagból, vízből, mészből készítettek a ház tetejére bevonatot. Ezt a téli esőzések után mindig javítani kellett, hogy ne szivárogon be a víz. A tetőt a hétköznapiakban gyakran használták. Az asszonyok a tetőn lent szárítottak, házimunkát végeztek, az esti enyhülés idején pihentek, nyáron gyakran ott is aludtak. Onnan jól lehetett látni, mi történik a környéken. A fontos híreket a háztetőkről kiáltozva adták tudtul. Sok házon nyáron a háztetőn egy nyílást is hagytak, hogy a napon szárított gabonát lehozassák. Ilyen körülmények között képzelhető el a tető megnyitása és a béna ember leengedése a házba egy hordágyon.⁷

4. Teológiai mondanivaló és életkérdések

4.1 Betegség és gyógyulás

A betegség kifejezés az Ószövetségben és az Újszövetségben is használatos az ember legyengült, kimerült testi állapotának, vagy lelki fájdalmanak, megtört életerejének kifejezésére. A legelterjedtebbek voltak a különböző bőrbetegségek, a legbővebb szabályozás és leírás az Ószövetségben poklosságnak, az Újszövetségben leprának nevezett bőrbetegségekhez kötődik. Sokféle betegséggel találkozunk a Szentírásban, pl. szembetegséggel, vaksággal, bénasággal, sántasággal, süketséggel, lázzal.

Az Ószövetség egyik alapvető tanítása, hogy életrendünk minden zavarának gyökere Istennel való közösségünk megromlása. A betegség az Istentől való eltávolodás büntetése, de Isten meg is tud oltalmazni a betegségtől. Sok zsoltárban kap hangot a bűn és a betegség szoros összefüggése, és az Újszövetségben is találkozunk ezzel a kérdéssel (Pl. A vakon született férfi történetében János evangéliuma 9. részében: Vajon ki vétkezett, ő vagy a szülei, hogy így járt...) Pál apostol a maga betegségeit az életéhez tartozó szenvedésnek tekinti, amelyekben Isten hatalma mutatkozik meg. A betegség ideje az Istenhez fordulás ideje, ám sem a betegség, sem a gyógyulás nem vezet automatikusan hitre.⁸

A Biblia az embert a test és lélek egységében látja. Így a gyógyulás, a gyógyítás esetében is mindig a teljes emberi egzisztencia helyreállítása a hangsúlyos. Kevés szó esik orvosokról, akik inkább csak a bal-esetekkel foglalkoztak. A betegségek regisztrálása és a gyógyulás megállapítása a papok feladata volt. Az Ószövetség szemlélete szerint a gyógyulás forrása mindig maga Isten. Az Istennek való engedetlenséget is betegségnek nevezi, amelyből az imádság, az Istenhez térés vezet ki.

Jézus felülemelkedik a közhiedelemben lévő sémán, ami szerint a beteg mindig bűne miatt kapja a büntetést. Jézus a betegek bűnét megbocsátja, betegségeiket meggyógyítja. Jézus gyógyító tevékenysége az Újszövetség szemlélete szerint az Ő isteni hatalmának kifejezése. Ő az a megígért Messiás, Aki minden szenvedőt felemel és minden beteget meg tud gyógyítani. Gyógyításai mindig a tanításával együtt értelmezhetők és az egyes történetekben a hit kapcsolódik hozzájuk. Ezen túl pedig jelei annak az eljövendő örök országnak, amelyben nem lesz betegség és fájdalom.⁹

A kapernaumi béna gyógyításánál mind a bűnbocsánat, mind a testi gyógyulás kérdésével találkozunk. Nem a bűn következményeként fennálló betegségen van azonban a hangsúly, hanem azon, hogy Jézusnak a bűn fölött és az emberi nyomorúság, a betegség fölött is teljes hatalma van. Isteni hatalma, ereje mutatkozik meg abban is, hogy bűnöket bocsáthat meg és abban is, hogy gyógyításra képes. A teljes ember fontos számára, az ember Istennel való kapcsolata, lelki békéje, bűneinek bocsánata és testi egészsége is.¹⁰

⁷ Bühlmann: *Hogyan élt Jézus?* 53–55.

⁸ Bartha (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, 176–178.

⁹ Bartha (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, 536–537.

¹⁰ Kocsis, Imre: *Lukács evangéliuma*, Szent István Társulat, Budapest, 1995, 117.

4.2 Csoda és hit

A bibliai csodák szemlélete mögött az áll, hogy Isten cselekszik a maga által teremtet világban, amelynek Ő határozta meg a törvényeit és ezért Úr azok felett. A bibliai kor emberei számára a csoda nem a természeti törvényektől való eltérést jelentette. Az Ószövetség nem a megmagyarázhatatlan eseményeket, hanem egyáltalán a világ teremtését, megtartását, Isten nagyságát tartja csodának. Isten hatalma munkálkodik a megszokott módon és időnként egészen szokatlanul is. Ebben az értelemben csodának számít a mennydörgés, a csillagok útja, az anyaméhen belüli fejlődés, Isten segítsége, vezetése. Ritkán rendkívüli események is történnek, a nagy történelmi fordulópontokon: pl. az Egyiptomból való kivonuláskor kettéválk a tenger, Mózes vizet fakaszt a sziklából. Ezek jelek és csodatettek, amelyek Isten dicsőségére és hatalmára utalnak.

Az Újszövetség legalapvetőbb csodája Jézus Krisztus személye, Isten Fiának testtelétele, és az ő halálból való feltámadása. Ezáltal vált érvényessé váltságmunkája, a bűnbocsánat és az örök élet ajándéka minden nép számára. Jézus szavaival és tetteivel is azt hirdeti: Isten országa eljött, közöttetek van. Ezt erősíti meg az emberek közötti, könyörülő, szabadító szeretetével véghezvitt csodái, a gyógyítások, a feltámasztások, a természet erői feletti hatalmának megmutatása.¹¹

Az Újszövetség eredeti, görög nyelve olyan kifejezéseket használ a „csoda” megjelölésére, amelyek az „ismertetőjel, intő, figyelmeztető jel, jelzés, az erőkifejtés, a hatalom megnyilvánulása” jelentéseket hordozzák. A leírt események csodajelek, rendkívüli vagy megfoghatatlan jelek, tulajdonképpen olyan nem hétköznapi és ésszel föl nem fogható jelenségek, amelyek azonban nem öncélúak, hanem utalnak valamire: Isten hatalmára, országára. A hatalom és az erő megnyilvánulása szintén nem a csodás jelleget emeli ki, hanem arra az erőre tereli a figyelmet, amelyből a jel fakad: Isten teremtő erejére.¹²

Az újszövetségi csodatörténetek motívumai, jellegzetes részei¹³ a kapernaumi béna történetében is felismerhetők:

Bevezetés: A csodatévő megjelenése; A segítségre szoruló

Kifejtés: A szükség jellemzése; Közeledés a csodatévőhöz: Leborulás, segítségkérés

Középpont: Csodatett – Csodatévő szó – utasítás; A csoda konstatálása

Befejezés: Segítségre szoruló részéről: A csoda eredményének felmutatása; Csodatévő részéről: Akklamáció – szóbeli állásfoglalás

Az Ószövetségben a csodák nemcsak csodálkozást keltenek, hanem kiváltják és megerősítik a hitet, valamint a bizalmat, hálaadást, emlékezetet, alázatot, engedelmességet, istenfélelmet, reménységet. Azokat, akik semmit sem várnak Istentől, megátalkodottá teszik, pl. a fáraót, de akik csak Istenre számítanak, felismerik bennük Isten mindenható szeretetét.¹⁴

A szinoptikusoknál beszélhetünk az ún. csodát megelőző hitről, arról a felkészültségről és nyitottságról, amellyel fogadják a csodákat. Akikben ez nincs meg, mert elvakítja őket a gőg, a hamis tudás, a féltékenységek, azok nem értik meg a jeleket. A Szó előtt bezárult szívek számára az alátámasztó jelek is érthetetlenek maradnak. Akik csak próbára akarják tenni Jézust, nem érthetik az idők jeleit. A legragyogóbb jel, Jónás jele: a feltámadás lesz a legvitathatóbb. „Az, ami a hit számára a legfőbb támasz lesz, előbb annak legfőbb próbatétele.”¹⁵

A csodákkal való találkozás döntésre, Jézus személyének elismerésére hív. A csodát mindig kíséri a Jézusba vetett bizalom kifejezése. A kapernaumi béna történetében többféle hozzáállással találkozunk. Az írástudók számára megütközést, botránkozást jelent Jézus bűnbocsánatra vonatkozó kijelentése és gyógyító erejének felmutatása. A sokaság számára ennek ellenére bizonyosság lesz Jézus isteni hatalmáról a csoda, ámulattal, félelemmel magasztalják Istent a látottak kapcsán. A gyógyult ember Istent dicsőítve tér haza. A rászorulót segítő barátok pedig a csodát megelőlegező bizalommal közelednek Jézushoz.¹⁶

¹¹ Bartha (szerk.): *Keresztény Bibliai Lexikon*, 258–260.

¹² Varga, Zsigmond: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Református Zsinati Iroda, Bp. 1992, 242., 863–864., 930.

¹³ Theissen, Gerd – Merz, Anette: *Der historische Jesus*, Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen, 1997, 258–259.

¹⁴ Léon-Dufour, Xavier: *Biblikus Teológiai Szótár*, Szent István Társulat, Bp. 1972, 208.

¹⁵ Léon-Dufour: *Biblikus Teológiai Szótár*, 211–212.

¹⁶ Kocsis: *Lukács evangéliuma*, 116.

4.3 Cselekvő hit, találékony szeretet

A történetünkben a béna embert hordágyon viszik Jézushoz, Márk evangéliuma azt is kiemeli, hogy négyen vitték. Ezeknek az embereknek a társuk iránti szeretete nem ismer határokat, a nagy tömegben át is felviszik a lépcsőn béna barátjukat és a tetőt is megbontják, hogy Jézushoz juttassák őt. Amit tesznek, a találékony szeretet csodája.¹⁷

„Jézus pedig látva a hitüket,...” (Márk 2,5) – ezt olvassuk a Szentírásban. Vagyis az, amit tesznek, ahogyan cselekszenek, a Jézusba vetett bizalmukról, a hitükről beszél. A Biblia tanítása szerint Isten szeretetére válaszként születhetnek meg a hitünket felmutató cselekedeteink. Nem a cselekedetekkel érdemeljük ki Isten jóságát, hanem a tetteink a hálánk, az Isten iránti bizalmunk és az elkötelezettségünk jelei. Ennek alapjáról, a szeretet parancsáról beszél Jézus a nagy parancsolatban, a Tízparancsolat összefoglalásával: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Máté 22,38–39) Jakab levelében arról olvashatunk, hogy a cselekedetek mintegy bizonyítják, igazolják a hitünket, cselekedetek nélkül nem beszélhetünk hitelességről és hitről: „... a hit is, ha cselekedetei nincsenek, halott önmagában” (Jakab 2,17). János levele pedig így biztat: „Gyermekeim, ne szóval szeressünk, ne is nyelvvvel, hanem cselekedettel és igazsággal.” (1János 3,18)

4.4 Hogyan szól az Ige hozzánk? Milyen üzenetet rejt számunkra?

A bibliai történet háttérét, teológiai mondanivalóját megismerve el kell gondolkodnunk azon, vajon milyen életkérdésekben szólít meg bennünket ma mindez. Egészen személyesen milyen üzenetet hordoz számunkra?

A következő táblázat segít abban, hogy áttekintsük, milyen életkérdéseket vetnek fel a kapernaumi béna meggyógyításának történetéből kiemelkedő teológiai hangsúlyok, majd tovább gondoljuk, hogyan kapcsolódhatunk a kisgyermekek világához.

	Teológiai hangsúlyok	Életkérdések a felnőtt szemével	Valláspedagógiai szempontok: kapcsolódás a kisgyermekhez (3–6 év)
1.	Betegség és gyógyulás Jézusnak hatalma van a betegség fölött, gyógyulást tud adni.	Hogyan tudom elfogadni a betegséget? Tudok-e bízni a gyógyulásban? Vigyázok-e az egészségemre?	A kisgyermek és a betegség Imádság gyógyulásért
2.	Csoda és hit A csoda és a hit együtt jár. A csoda soha nem a szemfényvesztés kedvéért történik, hanem annak a jele, hogy Jézus az egész világ üdvözítője.	Ma vannak csodák? Mit tekintek az életben csodának? Mi jellemzi az én hitemet? Kicsoda Jézus? Kiket tud megszólítani? Kire vonatkozik a hatalma?	A gyermeki világkép és a csodák Bizalom a gyógyító Jézusban Az istenkép formálódása
3.	Cselekvő hit, találékony szeretet Cselekedeteink Isten iránti bizalmunk, hitünk és hálánk jelei. Ezzel mutatjuk meg Isten és az emberek iránti szeretetünket.	Hogyan hat a hitem a hétköznapijaimra, a cselekedeteimre? Mi segít engem a másokról gondoskodó szolgálatomban?	A társas kapcsolatok fejlődése, a segítőkészség

¹⁷ Gyököcssy, Endre: Lukács örömhíre. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, 2021, 106.

II. VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK – KAPCSOLÓDÁS A 3–6 ÉVES GYERMEK VILÁGÁHOZ

1. A 3–6 éves gyermekek hitének általános jellemzői

1.1 Intuitív-projektív hit

Az óvodáskorú gyermek hitét Fowler intuitív-projektív hitnek nevezi. A kisgyermekekre jellemző, hogy gyermeki, természetes hitük képzelőerővel teljes, utánozó jellegű. Egyrészt a gyermek saját benső világából táplálkozó elképzelések, másrészt a családban megélték, tapasztaltak alapján Istenre és a transzszens világra vonatkozó kivetítések alkotják.¹⁸ A gyermek azonosul azokkal a gondolkodásbeli mintákkal, amelyek a hozzá legközelebb álló felnőttek hitvilágát jellemzik, megismerkedik a kapcsolódó tabukkal, szabályokkal.¹⁹

A fantázia, a képzelőerő a gyermekben és a körülötte lévő feszültségeket és félelmeket segít leképezni és feldolgozni. A felnőttek feladata építő irányba terelni a gyermek kutakodását történetekkel és szimbólumokkal. Ehhez elfogadó környezet szükséges, ahol a gyermek kifejezheti magát verbálisan és nonverbálisan is. Egy ilyen közegben fogadja nyitottan a korrekciót, a benne lévő képek újra formálását.²⁰

1.2 Az istenkép fejlődése

A gyermek vallásosságának gyökereit a születést követő összetartozás, egybefonódás tapasztalatában látják a lélektani megfontolások. Az ősbizalom, az anya-gyermek kapcsolat, az elrejtettségérezés, az anya mindenhatósága, az anya arca, amelyben önmagára ismer és az odafordulást és elfordulást jeleníti meg számára – ezek az istenkép első, később is megjelenő elemei.

A gyermek istenképébe aztán mindkét szülő vonásai beleolvadnak. Ám nem a szülőkről alkotott kép változik át istenképpé, hanem inkább a szülőkhöz és Istenhez is kötődő „feltétlen szeretet” és „legfőbb tekintély” képe mutatkozik meg az istenképben.²¹ A kisgyermekkor vallására jellemző tehát a „szülőformájú” istenkép, amelyben Isten jóságos Atya, férfi erővel felruházva. Az antropomorf-analógiás gondolkodásnak megfelelően az emberi tulajdonságokat Istenre vetítik át, és a szüleikre is az isteni tulajdonságokat tartják érvényesnek. (pl. a szülő örök életű)²²

Tovább árnyalja az istenképet a szülőkkel való azonosulás folyamatában a szülői parancsok és tiltások beépülése, a felettes én kialakulásával, ami az erkölcsi cselekvés alapjává válik, majd elérkezik a tudatos különbségtétel a szülőkép és az istenkép között. A tapasztalatok gazdagodásával beleolvad az istenképbe mind az otthonlét, mind az elhagyatottság érzése, pozitív és negatív tapasztalatok is keverednek, összesűrűsödik az, ami gazdagítja, előre viszi és az, ami rémiszti az embert.²³

A belső feszültségek, a félelem feldolgozásában előre viszi a gyermeket a bibliai történetekre való elmélyült odafigyelés. A történet hallgatása közben intenzív tanulás zajlik, belső képalkotás, azonosulás a szereplőkkel. A nagy kérdésekkel foglalkozó élethelyzetek, konfliktusok azon a síkon kerülnek elő, amelyen a kisgyermek ezekkel foglalkozni tud. A történet segítségével formátlan érzések, lelki, erkölcsi tartalmak nyernek formát. Ezek a megküzdésre, a félelem leküzdésére serkentik a gyermeket. Ezekből a történetekből bontakozik ki, formálódik tovább az istenkép – kicsoda és milyen az Isten. A Biblia nagy történetei bátorságot, bizalmat adnak a gyermeknek arra nézve, hogy Isten jó, az élet szép, Isten nehéz helyzetben

¹⁸ Kovács Barbara Luca – Mátrai Marianna: Óvodáskorú gyermekek katekézise a gyülekezetben és az óvodákban, in: Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján – Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019, 117.

¹⁹ Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996., 38.

²⁰ Kovács – Mátrai: *Óvodáskorú gyermekek katekézise ...*, 117.

²¹ Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút – Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999., 187.

²² Fodorné: *A katechézis kommunikációs problémái*, 38.

²³ Schweitzer: *Vallás és életút*, 196.

sem hagy el, lehet benne reménykedni. A történetekben gyökerezhet a kisgyermek identitástudata is: ő Isten teremtménye, Isten szeretetből alkotta – ez a tudat bátorságot, reményt ad.²⁴

2. A kapernaumi béna meggyógyításának történetéhez kapcsolódó valláspedagógiai szempontok

A kapernaumi béna meggyógyításának története több ponton is segít abban, hogy az óvodáskorú gyermek hitének sajátosságait figyelembe véve, az ő világához kapcsolódjunk, hitbeli fejlődése, istenképe gazdagodásához hozzájáruljunk. Nézzük meg közelebbről, mit is jelent ez!

2.1 A gyermeki világkép és a csodák

Amikor gyógyítási történetekre és Jézus más csodáira gondolunk, érdemes szem előtt tartanunk a gyermeki világkép jellemzőit. Vajon hogyan látja a kisgyermek, mi miért történik, mi mire hat a világban, milyen erők munkálkodnak az események mögött?

A kisgyermek gondolkodása egocentrikus, énközpontú, mindenre a saját szemszögéből tekint. A társa mellett játszogatva beszél, akkor is, ha nem figyelnek rá, szimbolikus játékában pedig a saját kívánságai szerint alakítja a valóságot, az élet érthetetlen dolgait fantáziájával kiegészítve.²⁵ Gondolkodását jellemzi az animizmus, a finalizmus, az artificializmus. Az animizmus jelensége arra utal, hogy a gyermek az élettelen tárgyakat, dolgokat élettől, lélekkel ruházza fel. A dolgok működéseknek, minden folyamatnak saját, az emberre irányuló célja van – a gyermek elképzelése szerint pl. a golyó „tudja”, hol van az ember, azért gurul arrafelé. Ez a célirányultságot feltételező sajátosság a finalizmus. A gyakran feltett „Miért?” kérdés a célra és az okra egyaránt vonatkozik. A kisgyermek világképe szerint minden konkrét emberi vagy isteni cselekvés nyomán jön létre – ahhoz hasonlóan, ahogyan az emberek alkotnak. Ez az artificializmus. Mindennek saját ereje van – pl. a tárgyaknak, egy pataknak –, ami mozgatja, irányítja a dolgokat, úgy, ahogyan ő saját maga mozog és működik.²⁶ A kisgyermek gondolkodása egyfajta mágikus gondolkodás, amelyben varázslatos oksági viszonyokat feltételez az egyes jelenségek között. Az időben párhuzamosan történt eseményekről úgy véli, egymásra hatnak, egymást előidéznek, és ez az összekapcsolódás később is érvényes (pl. összetöri kedvenc játékát, mert legutóbb is azzal egyidőben történt egy kíváncsi dolog).²⁷

A fentiekből látjuk, hogy a csodás történetek, a természetfeletti események elfogadása nem okoz gondot a kisgyermeknek. Azt, hogy különös dolgok történjenek, egyáltalán nem tartja lehetetlennek. Fontos azonban, hogy mi ne varázslóként, mágusként mutassuk be Jézust. Jézus soha nem az emberek elkápráztatására tett csodát, hanem a segítségnyújtás és isteni erejének felmutatása volt a célja. Hangsúlyozzuk Jézus segítő szándékát, és azt, hogy ő és az ő szeretete a legnagyobb csoda. Az istenkép formálódásához, árnyalásához járulunk hozzá, ha Jézust, aki mindent megtehet, szeretetből cselekvő Istenként mutatjuk be. Olyan Istenként, akit nem mi irányítunk kívánságainkkal, mégis bízhatunk abban, hogy ő mindig a javunkra cselekszik. Ez a gondolat továbbvisz, és később segíthet megmenteni a gyermeket a csalódásoktól, egy olyan hatalomból való kiábrándulástól, aki hihetetlen, szemfényvesztő dolgokat tett egykor, de manapság nem nyer bizonyítást ez az ereje.

2.2 A kisgyermek és a betegség

Az óvodás gyermek önmagára tekintve folyamatos testi fejlődését, mozgásában és készségeiben való ál-

²⁴ Kovács – Mátrai: *Óvodáskorú gyermekek katekézise ...*, 118–119.

²⁵ Szabóné László Lilla: *A gyermekteológia vizsgálata a kisgyermekes keresztyén családok életében – PhD értekezés*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Doktori Iskola, Budapest, 2015, http://corvina.kre.hu:8080/phd/Szabone_Laszlo_Lilla_Gyermek-teologia.pdf, 117–118.

²⁶ Szabóné: *A gyermekteológia vizsgálata a kisgyermekes keresztyén családok életében*, 119.

²⁷ Dósa, Zoltán *A gyermeki világkép metafizikai vonatkozásai és az ultrajelenségek magyarázata*, in: *Magiszter* 1. évf. 4. sz. 2003. tél, http://epa.niif.hu/03900/03976/00058/pdf/EPA03976_magiszter_2003_4_027-032.pdf, 2.

landó ügyesedését tapasztalja. Egyre több dologra képes, és egyre önállóbb önmaga ellátásában. Ugyanakkor gyakran találkozunk a betegséggel is, elkerülhetetlen a közösségbe kerüléssel, hogy átesik fertőző betegségeken, és kisebb gyengélkedéseken és megerősödéseken át vezet az útja. A számára ismeretlen helyzetekben, a fájdalom elviselése közben a személyes odafigyelés, gondoskodás, biztonságérzetének megerősítése segíti, hogy legyőzze félelmeit.

Nehezebb helyzetben vannak azok a családok, akik a szokásos gyermekkori betegeskedésen túl atipikus fejlődésű, különleges bánásmódot igénylő gyermeket nevelnek. Ez a feladat meghatározza az egész család életét, s a családnak a problémákkal való megküzdése, szembenézése formálja azt, ahogyan az érintett gyermek megéli saját másságát. A család gazdasági helyzete megrendül, hiszen egyik szülő valószínűleg nem tud dolgozni, a másikra pedig nagy teher hárul az anyagiak megteremtésében. A gondozó szülőnek sok problémát egyedül kell megoldania. Többnyire a szülők és a gyermekek is izolálódnak, nem tudnak kimozdulni, kiszorulnak a közösségekből.²⁸ Az egyes családi életciklusok feladatait nem könnyű összeegyeztetni a speciális gondozás, fejlesztés teendőivel, a mássággal való szembesülés, a hosszú távú gondoskodás újra és újra feladatokat hoz. Sokat jelent a mi keresztyén szeretetből, együttérzésből fakadó elfogadásunk, a figyelmes kommunikáció az érintett családdal. A szülőkön kívül a sérült gyermek testvére is nagyobb támogatást és biztatást igényel. A család igyekezete mellett is kevesebb idő és figyelem jut rá, a türelem, önállóság elvárását érzi magával szemben, és gyakran felnőttként is szorong saját gyermeke fejlődését, egészségét illetően.²⁹

Találkozunk azzal a helyzettel is, amikor a kisgyermek környezetében súlyos betegség van, valamilyen szülő vagy testvér gyógyíthatatlan betegsége. A legfontosabb támaszt a legközelebbi hozzátartozók jelentik a gyermek számára, mindemellett fontos, hogy mi is teret engedjünk olyan beszélgetéseknek, amelyekben oldhatjuk a gyermek félelmeit és segíthetünk neki. A betegség tabuként való kezelése helyett lehetőséget kell adnunk a gyermeknek, hogy feltegye kérdéseit. Amikor a család meg akarja óvni őt a betegség témájától, a beteg családtag látványától, akkor bizonytalanságát, szorongását növeli. Fontos a gyermeknek, hogy találkozhasson a beteg szülővel, rövid időre meglátogathassa kórházban is. Segíteni kell a gyermeknek abban is, hogy rámutatunk, nagyszülei, szülei betegségének nem ő az oka. Mágikus gondolkodásából fakadóan ugyanis saját negatív tetteit vagy gondolatait könnyen okként kapcsolja a betegséghez.³⁰

A gyógyítási történetek kapcsán mutassunk rá, hogy Isten szeretete mindenre képes. Tud adni gyógyulást és tud adni türelmet és megerősödést a szenvedésben is. Amikor imádkozunk a gyermekekkel, mintát adunk arra, hogyan lehet Istentől békességet kérni és kapni ebben a nehéz kérdésben.

A többszempontú, komplex egészségfejlesztés mint cél minden nevelési intézmény pedagógiai programjában szerepel. A gyógyítási történetek kapcsán rámutathatunk arra, hogy Jézus teljes egészséget, „testi-lelki-szociális-spirituális jóllétet” akar adni, vagyis a testi betegségen túl foglalkozik az ember hitével, lelkével, és visszahelyezi az embert a szeretetkapcsolatok hálójába.

2.3 A társas kapcsolatok fejlődése, a segítőkészség

A gyógyítási történetben nagy szerepet kapnak a béna embert segítő barátok, akik egymással együttműködve mindent megtesznek társuk gyógyulásáért. A kapcsolatuk és a kitartásuk azonosulási lehetőségeként áll a gyermekek előtt.

Az óvodáskor a szociális fejlődés szempontjából is nagyon fontos időszak. A legtöbb gyermek ekkor kerül családjá kötelékéből a nap hosszabb szakaszára egy másik közegbe, vele egykorúak közösségébe.

²⁸ Danis, Ildikó – Németh, Tünde – Prónay, Beáta – Góczán-Szabó, Ildikó – Hédervári-Heller, Éva (szerk.): *A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata*, Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közszolgálati Kar Mentálhigiéné Intézet Budapest, 2020, https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Kora-gyermekkori-lelki-egeszseg_I-kotet.pdf, 336.

²⁹ Danis – Németh – Prónay – Góczán-Szabó – Hédervári-Heller (szerk.): *A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata*, 354.

³⁰ SIMKÓ, Csaba: *Hogyan segítsünk gyermekünknek elfogadni az elfogadhatatlant? Tájékoztató pedagógusoknak és szülőknek a gyászoló gyermek segítéséhez*, in: Kharón, Thanatológiai Szemle 2009/4., 13–14.

Szerettein kívül más felnőttekben is egyre inkább meg kell bíznia. Formálódik a kapcsolatrendszere, a másokhoz való viszonyulása és közben saját személyisége is. Sok-sok képességre és készségre van szüksége ahhoz, hogy a szocializációja sikeresen alakuljon.

Az identifikáció során a kisgyermek egyre határozottabban körülhatárolja önmagát. 5–6 éves korra kialakul a nemi identifikáció, a gyermek megtanulja, mit jelent saját kulturális közegében fiúnak vagy lánynak lenni. Meghatározó az önszabályozás fejlődése, a megismert értékekre, normákra alapozva az önkontroll kialakulása. A gyermekeknek kontrollálni kell dühüket, haragjukat, időnként személyes vágyaikat alá kell rendelniük a csoport érdekének. Szembesülnek szabályok, tilalmak rendszerével, formálódik az agresszió kontrollja. Mások segítségének az elsajátítása is az óvodáskor egyik legfontosabb feladata. Fokozatosan differenciálódnak az érzelmek és ez lehetővé teszi az összetettebb társas viszonyok kialakítását. Még ritkán fordul elő, hogy megvigasztalják egymást, de egyre nagyobb empátiát mutatnak társaik iránt. Az érzelmek kifejezése, fogadása és szabályozása fontos alap a szociális készségek és képességek fejlődéséhez, és jelentősen befolyásolja a kortárskapcsolatokat is. Egyes kutatások szerint az óvodáskorban kialakult szociabilitás kihat arra is, hogy később, kisiskoláskorban és serdülőkorban milyen társas kapcsolatok kialakítására lesz képes a gyermek.³¹

Ahhoz, hogy a szociális készségek megfelelően fejlődjenek, biztonságos korlátokat felállító családi és közösségi nevelésre van szükség. Mind a gyermeket kiszolgáló készenlét, mind az elhanyagolás gátolja, hogy a gyermek elfogadja társait és az együttélés szabályait, s bizalommal, együttérzéssel tekintszen a külvilágra.³²

Mind az óvoda és a családok, mind a gyülekezet és a családok jó kapcsolata segíthet abban, hogy a kisgyermek és a kisgyermekes családok egyfajta védőhálóként, lelki családként tekintsenek a közösségükre. A gyermekeknek és családoknak szervezett gyülekezeti alkalmak segítik a kisgyermeket az aktuális életfeladataiban való helytállásban: a szűk családi körből való kilépésben, az óvodába való belépésben, az életkori csoportban való helytállásban, az életkorának megfelelő hit megélésében.³³

Felhasznált irodalom

- BARTHA, Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1993.
- BÜHLMANN, Walter: Hogyan élt Jézus? Lakás, étkezés, munka, utazás a 2000 évvel ezelőtti Palesztinában, Corvinus Kiadó, 1997.
- DANIS, Ildikó – NÉMETH Tünde – PRÓNAY Beáta – GÓCZÁN-SZABÓ, Ildikó – HÉDERVÁRI-HELLER, Éva (szerk.): A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata, Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közzszolgálati Kar Mentálhigiéné Intézet Budapest, 2020, https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Kora-gyermekkori-lelki-egeszseg_l-kotet.pdf
- DÓSA, Zoltán A gyermeki világkép metafizikai vonatkozásai és az ultrajelenségek magyarázata, in: Magiszter 1. évf. 4. sz. 2003. tél, http://epa.niif.hu/03900/03976/00058/pdf/EPA03976_magiszter_2003_4_027-032.pdf
- FODORNÉ Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.
- GYÖKÖSSY, Endre: Lukács örömhíre. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, 2021.
- KOCIS, Imre: Lukács evangéliuma, Szent István Társulat, Budapest, 1995.
- KOVÁCS Barbara Luca – MÁTRAJ Marianna: Óvodáskorú gyermekek katekézise a gyülekezetben és az óvodákban, in: Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Pángyánszky Ágnes (szerk.): Együtt a hit útján – Gyülekezetpedagógiai kézikönyv, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019, 116–146.
- LÉON-DUFOUR, Xavier: Biblikus Teológiai Szótár, Szent István Társulat, Bp. 1972, 205–216.o.

³¹ Zsolnai, Anikó: *A szociális fejlődés segítése*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2013., 131–137.

³² Kissné Kálmán Marianna: *Szociális érzékenyítés gyermekkorban*, in: Új köznevelés, 2017/1–2., <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koz-nevelés/szocialis-erzekenyites-gyermekkorban>, 1.

³³ Kovács – Mátrai: *Óvodáskorú gyermekek katekézise a gyülekezetben és az óvodákban*, 143.

- SCHWEITZER, Friedrich: Vallás és életút – Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
- SIMKÓ, Csaba: Hogyan segítsünk gyermekünknek elfogadni az elfogadhatatlant? Tájékoztató pedagógusoknak és szülőknek a gyászoló gyermek segítéséhez, in: Kharón, Thanatológiai Szemle 2009/4.
- SZABÓNÉ László Lilla: A gyermekteológia vizsgálata a kisgyermekes keresztyén családok életében – PhD értekezés, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Doktori Iskola, Budapest, 2015, http://corvina.kre.hu:8080/phd/Szabone_Laszlo_Lilla_Gyermeckteologia.pdf
- SZIGETI, Jenő: Márk evangéliuma, in: PECSUK, Ottó (szerk.): Bibliaismereti kézikönyv, Kálvin Kiadó, Budapest, 2004, 470–485.
- THEISSEN, Gerd - MERZ, Anette: Der historische Jesus, Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen 1997.
- VARGA, Zsigmond: Újszövetségi görög-magyar szótár, Református Zsinati Iroda, Bp, 1992.

III.
SZEMPONTOK ÉS FELADATOK
A BÉNA MEGGYÓGYÍTÁSA TÖRTÉNETÉNEK
FELDOLGOZÁSÁHOZ

Valláspedagógiai kapcsolódás a témához:

A történet fókusz: Jézus tud segíteni a beteg embereken. Abban is segít, hogy egymást segítsük.

A kisgyermek világához a következő pontokon kapcsolódhatunk a történettel:

1. A gyermeki világkép és a csodák – az istenkép formálódása, bizalom a segítő Jézusban

A csodás történetek, a természetfeletti események elfogadása nem okoz gondot a kisgyermeknek. Azt, hogy különös dolgok történjenek, egyáltalán nem tartja lehetetlennek. Fontos azonban, hogy mi ne varázslóként, mágusként mutassuk be Jézust. Jézus soha nem az emberek elkápráztatására tett csodát, hanem a segítségnyújtás és isteni erejének felmutatása volt a célja. Hangsúlyozzuk Jézus segítő szándékát, és azt, hogy Ő és az Ő szeretete a legnagyobb csoda. Az istenkép formálódásához, árnyalásához járulunk hozzá, ha Jézust, Aki mindent megtehet, szeretetből cselekvő Istenként mutatjuk be. Olyan Istenként, Akit nem mi irányítunk kívánságainkkal, mégis bízhatunk abban, hogy Ő mindig a javunkra cselekszik. Ez a gondolat továbbvisz, és később segíthet megmenteni a gyermeket a csalódásoktól, egy olyan hatalomból való kiábrándulástól, Aki hihetetlen, szemfényvesztő dolgokat tett egykor, de manapság nem nyer bizonyítást ez az ereje.

2. A kisgyermek és a betegség – imádság gyógyulásért

Az óvodás gyermek önmagára tekintve folyamatos testi fejlődését, mozgásában és készségeiben való állandó ügyesedését tapasztalja. Egyre több dologra képes, és egyre önállóbb önmaga ellátásában. Ugyanakkor gyakran találkozik a betegséggel is, elkerülhetetlen a közösségbe kerüléssel, hogy átesik fertőző betegségeken, és kisebb gyengélkedéseken és megerősödéseken át vezet az útja. A számára ismeretlen helyzetekben, a fájdalom elviselése közben a személyes odafigyelés, gondoskodás, biztonságérzetének megerősítése segíti, hogy legyőzze félelmeit. Találkozunk azzal a helyzettel is, amikor a kisgyermek környezetében súlyos betegség van, valamelyik szülő vagy testvér gyógyíthatatlan betegsége. A legfontosabb támaszt a legközelebbi hozzátartozók jelentik a gyermek számára, mindemellett fontos, hogy mi is teret engedjünk olyan beszélgetéseknek, amelyekben oldhatjuk a gyermek félelmeit és segíthetünk neki. A gyógyítási történetek kapcsán mutassunk rá, hogy Isten szeretete mindenre képes. Tud adni gyógyulást és tud adni türelmet és megerősödést a szenvedésben is. Amikor imádkozunk a gyermekekkel, mintát adunk arra, hogyan lehet Istentől békességet kérni és kapni ebben a nehéz kérdésben.

3. A társas kapcsolatok fejlődése, a segítőkészség

A gyógyítási történetben nagy szerepet kapnak a béna embert segítő barátok, akik egymással együttműködve mindent megtesznek társuk gyógyulásáért. A kapcsolatuk és a kitartásuk azonosulási lehetőségként áll a gyermekek előtt.

Az óvodáskor a szociális fejlődés szempontjából is nagyon fontos időszak. A legtöbb gyermek ekkor kerül családjá kötelékéből a nap hosszabb szakaszára egy másik közegbe, vele egykorúak közösségébe. Szerettein kívül más felnőttekben is egyre inkább meg kell bíznia. Formálódik a kapcsolatrendszere, a másokhoz való viszonyulása és közben saját személyisége is. Sok-sok képességre és készségre van szüksége ahhoz, hogy a szocializációja sikeresen alakuljon. Szembesülnek szabályok, tilalmak rendszerével, formálódik az agresszió kontrollja. Mások segítségének az elsajátítása is az óvodáskor egyik legfontosabb feladata. Fokozatosan differenciálódnak az érzelmek és ez lehetővé teszi az összetettebb társas viszonyok kialakítását. Még ritkán fordul elő, hogy megvigasztalják egymást, de egyre nagyobb empátiát mutatnak társaik iránt. Az érzelmek kifejezése, fogadása és szabályozása fontos alap a szociális készségek és képességek fejlődéséhez, és jelentősen befolyásolja a kortárskapcsolatokat is.

Fejlesztési lehetőségek a feladatok mentén:

A történet megértését szolgálják, illetve a rá való emlékezést segítik a kognitív célú feladatok: 1–6., 7–12., 13., 15., 16., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28., 29., 30.

A történet átélését a képek, a szereplőkkel történő azonosulást a beszélgetés és a feladatok segítik. A történet egy-egy etapjához való érzelmi viszonyulást segítik az alábbi feladatok: 1–6., 7–12., 16., 17., 18., 19., 20., 26.

A feladattudatot, szabálytudatot, kitartást, a kezdeményezést, a finommotorikát pedig a következő feladatok segíthetik: 7–12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 25., 26., 27., 28., 60.

BIBLIAI IGEHELY: A BÉNA MEGGYÓGYÍTÁSA (MÁRK EVANGÉLIUMA 2,1–12)					KÉRDÉSEK A TÖRTÉNET, AZ ÜZENET FELDOLGOZÁSÁHOZ	TEOLÓGIAI MONDANIVALÓ, BÁTÓRÍTÓ ÜZENET
SOR-SZÁM	FELADAT	FELADATTÍPUS ÉS NEHÉZSÉGI FOK			KÉRDÉSEK A TÖRTÉNET, AZ ÜZENET FELDOLGOZÁSÁHOZ	TEOLÓGIAI MONDANIVALÓ, BÁTÓRÍTÓ ÜZENET
	Tematikus képek a történethez					
1.	Jézus újra Kapernaumban járt. Olyan sokan gyűltek össze a házban, ahol Jézus tanította az embereket, hogy még az ajtó előtt sem volt hely. Beszélgessetek a képről!	Mi a válasz? képes átlagos			Miért vannak ilyen sokan a házban? Mit gondolsz, miről beszél Jézus az embereknek? Te mit kérdeznél Jézustól, ha ott lennél?	Jézus azért jött az emberekhez, mert szereti őket. Te is bízhat Jézusban! Ő téged is szeret!
2.	Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Mivel sehogy sem tudtak Jézushoz eljutni, felvittek a tetőre a hordágyán a béna embert. Beszélgessetek a képről!	Mi a válasz? képes átlagos			Milyen jó ötlete támadt a négy barátnak? Hogyan segítettek a társuknak?	Jó Jézus közelében lenni és segítséget kérni tőle. Te is hallgasd örömmel, amikor Jézusról beszélnek neked! Te is kérheted Jézus segítségét imádságban!
3.	A jó barátok a tetőt megbontva engedték le a béna embert Jézus elé. Beszélgessetek a képről!	Mi a válasz? képes átlagos			Hogyan jutott Jézus elé a beteg ember?	Isten segít, hogy segíthessünk egymásnak. Segíts a barátaidnak, amikor csak tudsz!
4.	Jézus látta, milyen bizakodó hittel segítettek a bénának a társai. Beszélgessetek a képről!	Mi a válasz? képes átlagos			Szerinted miért mosolygott Jézus a négy barátára?	Jézus örül, amikor az emberek segítenek egymásnak. Jézus örül annak, amikor segítesz a barátaidnak és a szüleidnek!
5.	A beteghez így szólt: „Megbocsáttattak a bűneid!”, majd meg is gyógyította. Beszélgessetek a képről!	Mi a válasz? képes átlagos			Mit mondott Jézus a béna embernek? Hogyan segített Jézus a béna embernek?	Jézus meg tudja gyógyítani a betegeket. Odafigyel arra, aki bajban van és segít neki. Te is imádkozhatsz Jézushoz, amikor beteg vagy!
6.	A béna ember mindenki szeme láttára felállt, hordágyát felvette és úgy ment tovább. A csoda láttán az emberek ámulatba estek és Istent dicsérték. Beszélgessetek a képről!	Mi a válasz? képes átlagos			Mi történt a béna emberrel? Mit tudott megtenni, amit azelőtt nem? Mit gondolsz: mit mondtak az emberek, amikor látták a csodát?	Együtt örülhetünk, amikor elcsodálkozunk Isten segítő erején. Te is örülj együtt azokkal a gyerekekkel, akik meggyógyultak!
7.	Jézus újra Kapernaumban járt. Olyan sokan gyűltek össze a házban, ahol Jézus tanította az embereket, hogy még az ajtó előtt sem volt hely. Színezd ki Jézust!	Színező átlagos			Miért vannak ilyen sokan a házban? Mit gondolsz, miről beszél Jézus az embereknek? Te mit kérdeznél Jézustól, ha ott lennél?	Jézus azért jött az emberekhez, mert szereti őket. Te is bízhat Jézusban! Ő téged is szeret!

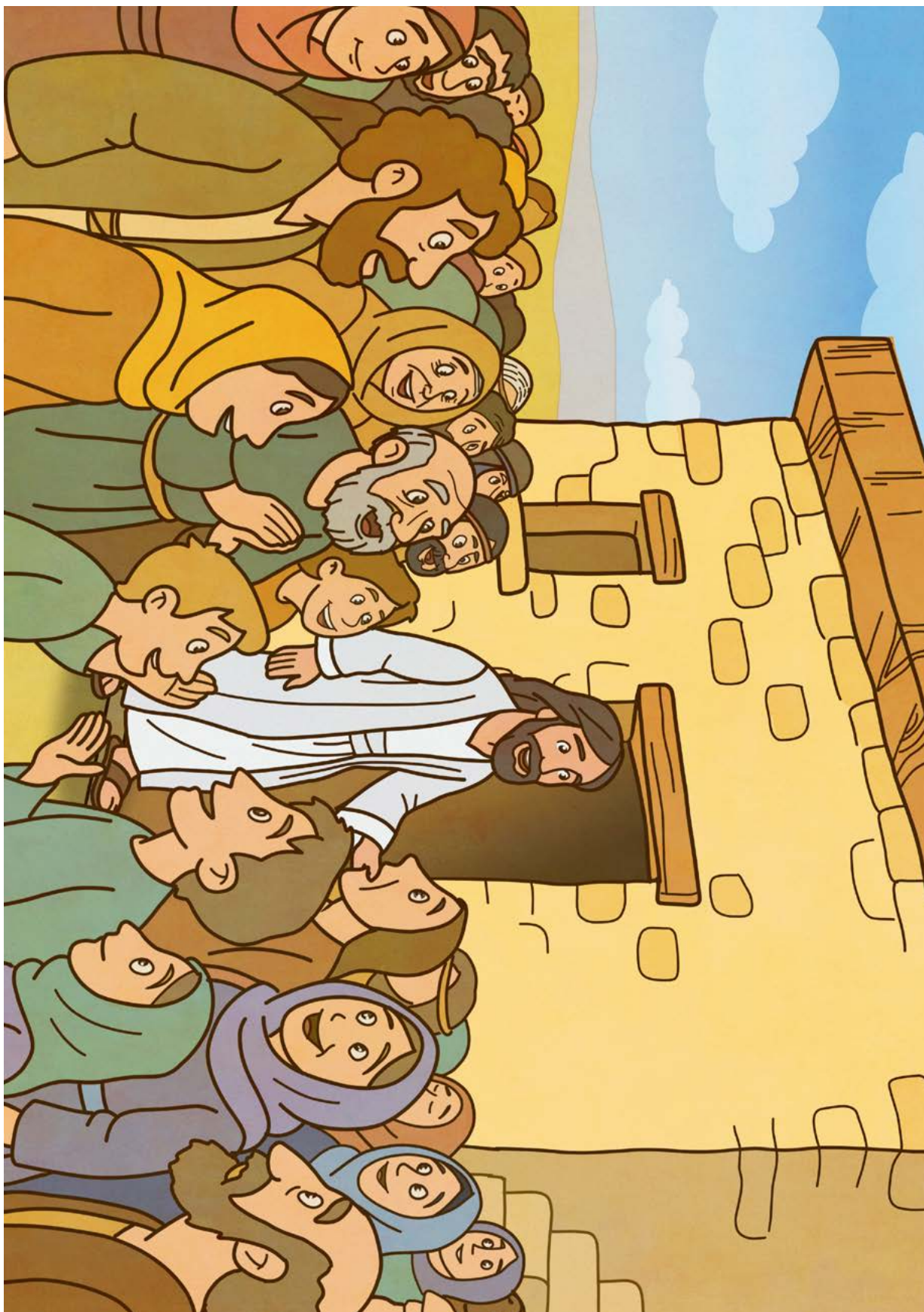
8.	Oda akartak vinni Jézushoz egy bÉna embert, akit négyen vittek. Mivel sehogyan sem tudtak Jézushoz eljutni, felvitték a tetőre a hordágyán a bÉna embert. Színezd ki a beteg embert a hordágyon!	Színező átlagos	Milyen jó ötlete támadt a négy barátnak? Hogyan segítettek a társuknak?	Jó Jézus közelében lenni és segítséget kérni tőle. Te is hallgasd örömmel, amikor Jézusról beszélnék neked! Te is kérheted Jézus segítségét imádságban!
9.	A jó barátok a tetőt megbontva engedték le a bÉna embert Jézus elé. Színezd ki a hordágyat, amelyen fekszik a beteg ember!	Színező átlagos	Hogyan jutott Jézus elé a beteg ember?	Isten segít, hogy segíthessünk egymásnak. Segíts a barátaidnak, amikor csak tudsz!
10.	Jézus látta, milyen bizakodó hittel segítettek a bÉnának a társai. Színezd ki a négy segítő barátot!	Színező átlagos	Szerinted miért mosolygott Jézus a négy barátira?	Jézus örül, amikor az emberek segítenek egymásnak. Jézus örül annak, amikor segítesz a barátaidnak és a szüleidnek!
11.	Jézus így szólt a beteghez: „Megbocsáttattak a bűneid!”, majd meg is gyógyította. Színezd ki a Jézust és a beteget!	Színező átlagos	Mit mondott Jézus a bÉna embernek? Hogyan segített Jézus a bÉna embernek?	Jézus meg tudja gyógyítani a betegeket. Odafigyel arra, aki bajban van és segít neki. Te is imádkozhatsz Jézushoz, amikor beteg vagy!
12.	A bÉna ember mindenki szeme láttára felállt, hordágyát felvette és úgy ment tovább. A csoda láttán az emberek ámulatba estek és Istent dicsérték. Színezd ki a meggyógyult embert!	Színező átlagos	Mi történt a bÉna emberrel? Mit tudott megtenni, amit azelőtt nem? Mit gondolsz: mit mondtak az emberek, amikor látták a csodát?	Együtt örülhetünk, amikor elcsodálkozunk Isten segítő erején. Te is örülj együtt azokkal a gyerekekkel, akik meggyógyultak!
	Feladatok a ráhangolódáshoz és a történet feldolgozásához		Kérdések a történet, az üzenet feldolgozásához	Teológiai mondanivaló Bátorító üzenet
13.	A kapernaumi emberek lapos tetős kőházakban laktak. Keressd meg az öt különbséget a két kép között!	Mi a különbség? átlagos	Miért vannak ilyen sokan a házban? Mit gondolsz, miről beszél Jézus az embereknek? Te mit kérdeznél Jézustól, ha ott lennél?	Jézus azért jött az emberekhez, mert szereti őket. Te is bízhatsz Jézusban! Ő téged is szeret!
14.	Jézus újra Kapernaumban járt. Olyan sokan gyűltek össze a házban, ahol Jézus tanította az embereket, hogy még az ajtó előtt sem volt hely. Keressd meg a kép hiányzó részeit és kösd össze az üres helyekkel!	Mi a válasz? képes átlagos	Miért vannak ilyen sokan a házban? Mit gondolsz, miről beszél Jézus az embereknek? Te mit kérdeznél Jézustól, ha ott lennél? Te hol hallgathatsz történeteket Jézusról? Ki mesélt már neked Jézusról?	Jó Jézus közelében lenni és segítséget kérni tőle. Te is hallgasd örömmel, amikor Jézusról beszélnék neked! Te is kérheted Jézus segítségét imádságban!
15.	Jézus újra Kapernaumban járt. Olyan sokan gyűltek össze a házban, ahol Jézus tanította az embereket, hogy még az ajtó előtt sem volt hely. Keressd meg és színezd ki a nagy képen azokat az embereket, akiket a kis képeken látsz!	Irányított színezés		

16.	Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Vezesd a négy segítő barátot a béna emberhez!	Labirintus nehéz	Te kinek segítettél már? Miben segítettél? Te kitől szoktál segítséget kérni az óvodában? Mit szoktál mondani, amikor valaki segített neked? Milyen segítő emberekkel találkoztál már? Láttál-e már mentőorvost, rendőrt, tűzoltót?	Isten segít, hogy segíthessünk egymásnak. Segíts a barátaidnak, amikor csak tudsz!
17.	Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Milyen segítségre van szüksége annak a gyerekeknek, aki nem tud járni? Beszélgessetek a képekről!	Mi a válasz? képes átlagos		
18.	Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Milyen segítségre van szüksége annak a gyerekeknek, aki nem tud járni? Színezd ki a gyerekeket a képen!	Irányított színezés átlagos		
19.	Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Milyen segítségre van szüksége annak a gyerekeknek, aki nem tud járni? Színezd ki a gyereket a képen!	Irányított színezés átlagos		
20.	Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Milyen segítségre van szüksége annak a gyerekeknek, aki nem tud járni? Színezd ki a gyereket a képen!	Irányított színezés átlagos		
21.	Oda akartak vinni Jézushoz egy béna embert, akit négyen vittek. Milyen segítségre van szüksége annak a gyerekeknek, aki nem tud járni? Színezd ki a gyerekeket a képen!	Irányított színezés átlagos		
22.	Mivel sehogyan sem tudtak Jézushoz eljutni, felvitték a tetőre a hordágyán a béna embert. Színezd ki minden sorban azt a képet, amelyik különbözik a többitől!	Rajzos kakukktojás könnyű		
23.	Mivel sehogyan sem tudtak Jézushoz eljutni, felvitték a tetőre a hordágyán a béna embert. Kik segítenek a mentőautóban? Beszélgessetek a képről!	Mi a válasz? képes átlagos		

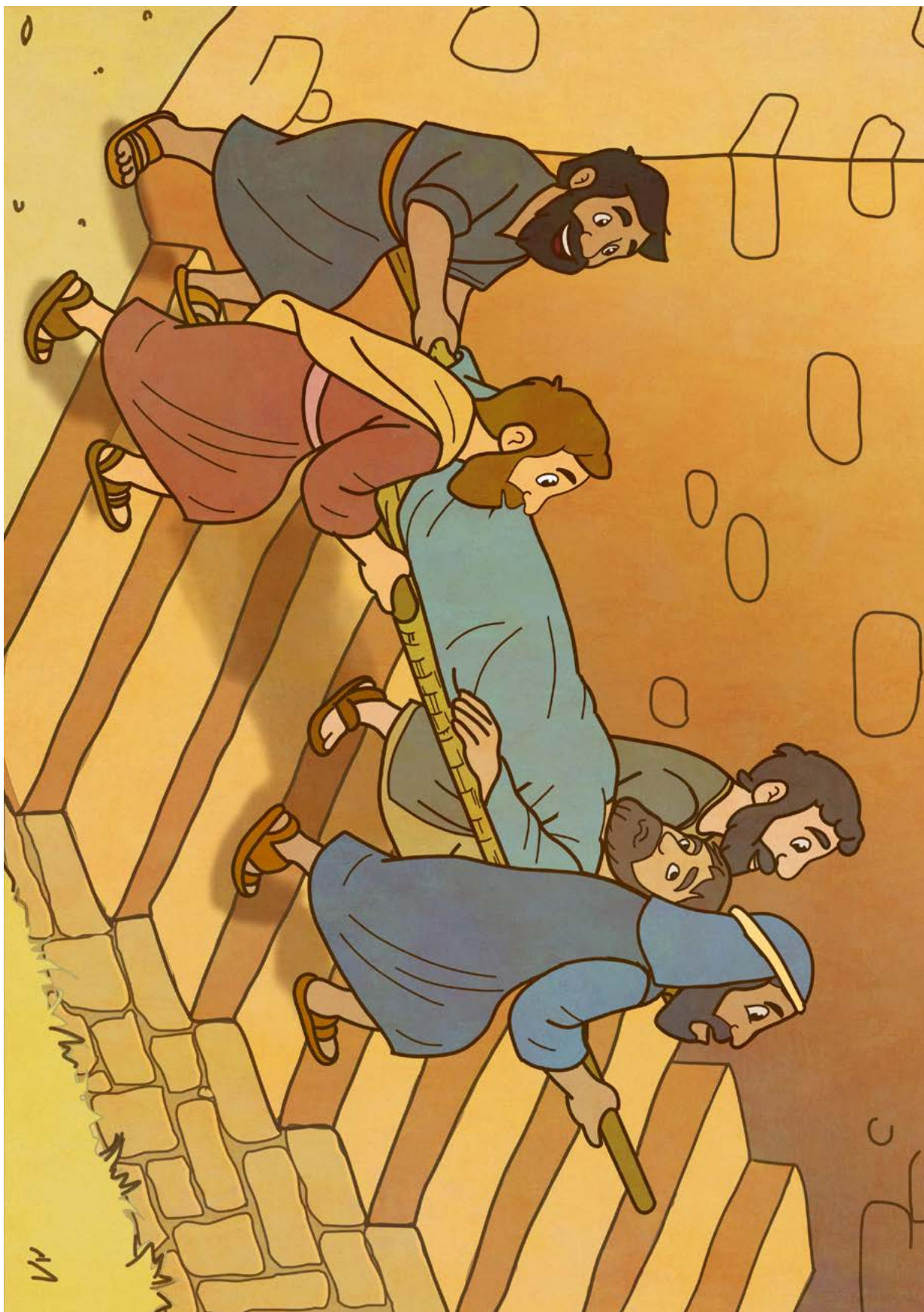
24.	Jézus így szólt a beteghez: „Megbocsáttattak a bűneid!”, majd meg is gyógyította. Keressd meg az 5 különbséget a két kép között!	Mi a különbség? átlagos	Mit mondott Jézus a béma embernek? Hogyan segített Jézus a béma embernek? Ki segített neked, amikor beteg voltál?	Jézus meg tudja gyógyítani a betegeket. Odafigyel arra, aki bajban van és segít neki. Te is imádkozhatsz Jézushoz, amikor beteg vagy!
25.	Jézus így szólt a beteghez: „Megbocsáttattak a bűneid!”, majd meg is gyógyította. Figyeld meg a két képet! Mondd el, mi változott!	Mi a válasz? képes nehéz		
26.	Jézus így szólt a beteghez: „Megbocsáttattak a bűneid!”, majd meg is gyógyította. Milyen lehetett a béma ember arca, amikor szomorkodott, és amikor meggyógyult? Rajzolj neki arcot!	Rajzolás Irányított színezés nehéz		
27.	Az emberek csodálkoztak, hogy a béma meggyógyult. A jóbarátok együtt örültek. Vezesd a meggyógyult embert a barátaihoz!	Labirintus átlagos	Mi történt a béma emberrel? Mit tudott megtenni, amit azelőtt nem? Mit gondolsz: mit mondtak az emberek, amikor látták a csodát? Mit mondtál akkor, amikor megtudtad, hogy újra felkelhetsz és játszhatasz a barátaiddal? Mit mondasz a barátodnak, ha újra látod egy hosszú betegség után?	Együtt örülhetünk, amikor elcsodálkozunk azon, hogy Isten segített. Te is örülj együtt azokkal a gyerekekkel, akik meggyógyultak!
28.	Az emberek csodálkoztak, hogy a béma meggyógyult. A jóbarátok együtt örültek. Rakd ki a képet a darabokból!	Puzzle átlagos		
29.	Jézus meggyógyította a béma embert. Keressd meg az egyforma képeket!	Keressd a páriát! képes átlagos	Mi történt a béma emberrel? Mit tudott megtenni, amit azelőtt nem? Mit gondolsz: mit mondtak az emberek, amikor látták a csodát?	Jézus tud segíteni a beteg embereken. Abban is segít, hogy egymást segítsük. Kérj bátran segítséget! Figyelj a társaidra és segíts, amikor csak tudsz!
30.	Jézus meggyógyította a béma embert. Keressd meg és színezd ugyanolyanra az egyforma képeket!	Keressd a páriát! képes átlagos		

IV. FELADATOK RAJZAI

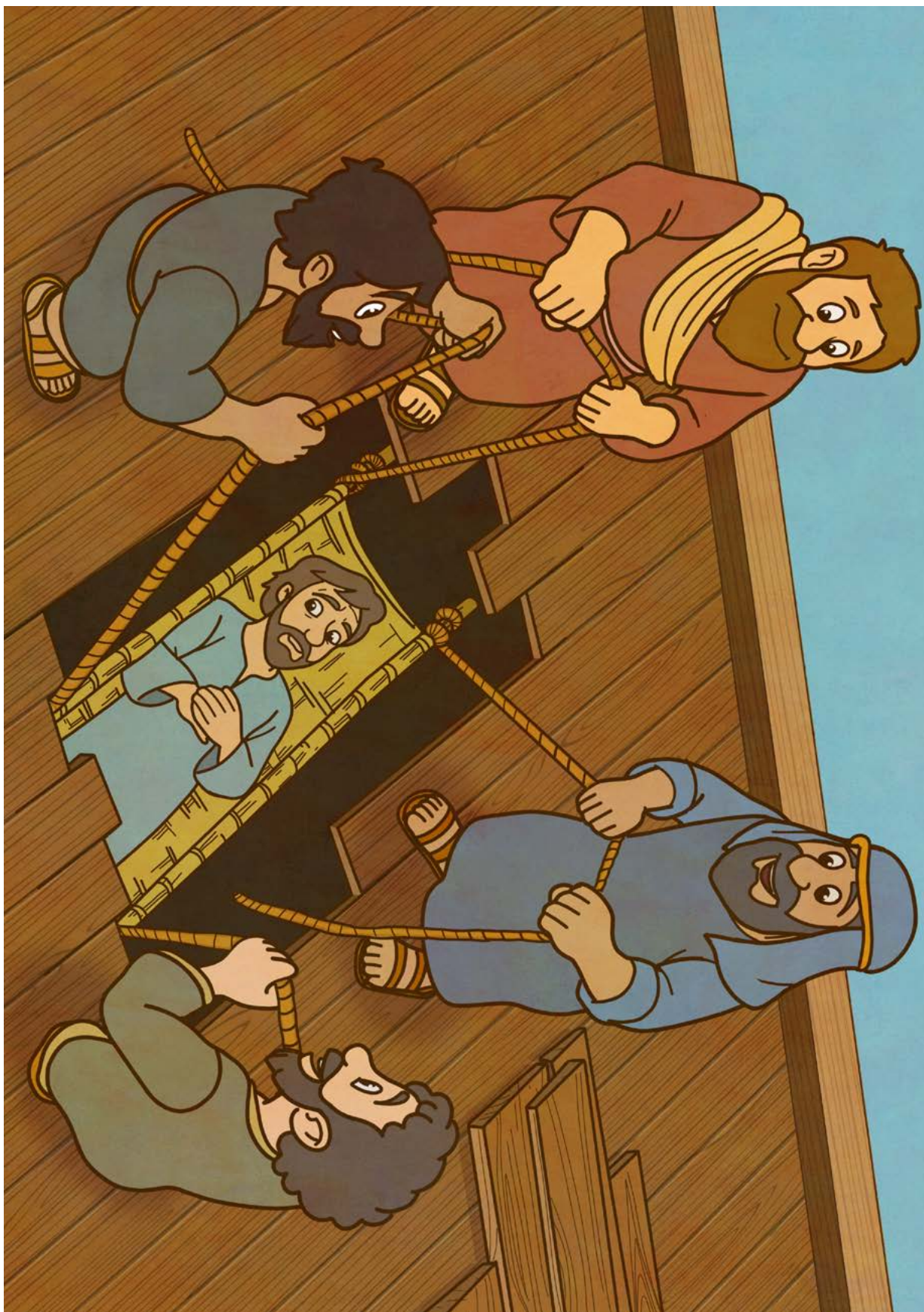
A béna meggyógyítása – 1. feladat
Beszélgetsetek a képről!

A béna meggyógyítása – 2. feladat
Beszélgetsetek a képről!

A béna meggyógyítása – 3. feladat
Beszélgetsetek a képről!

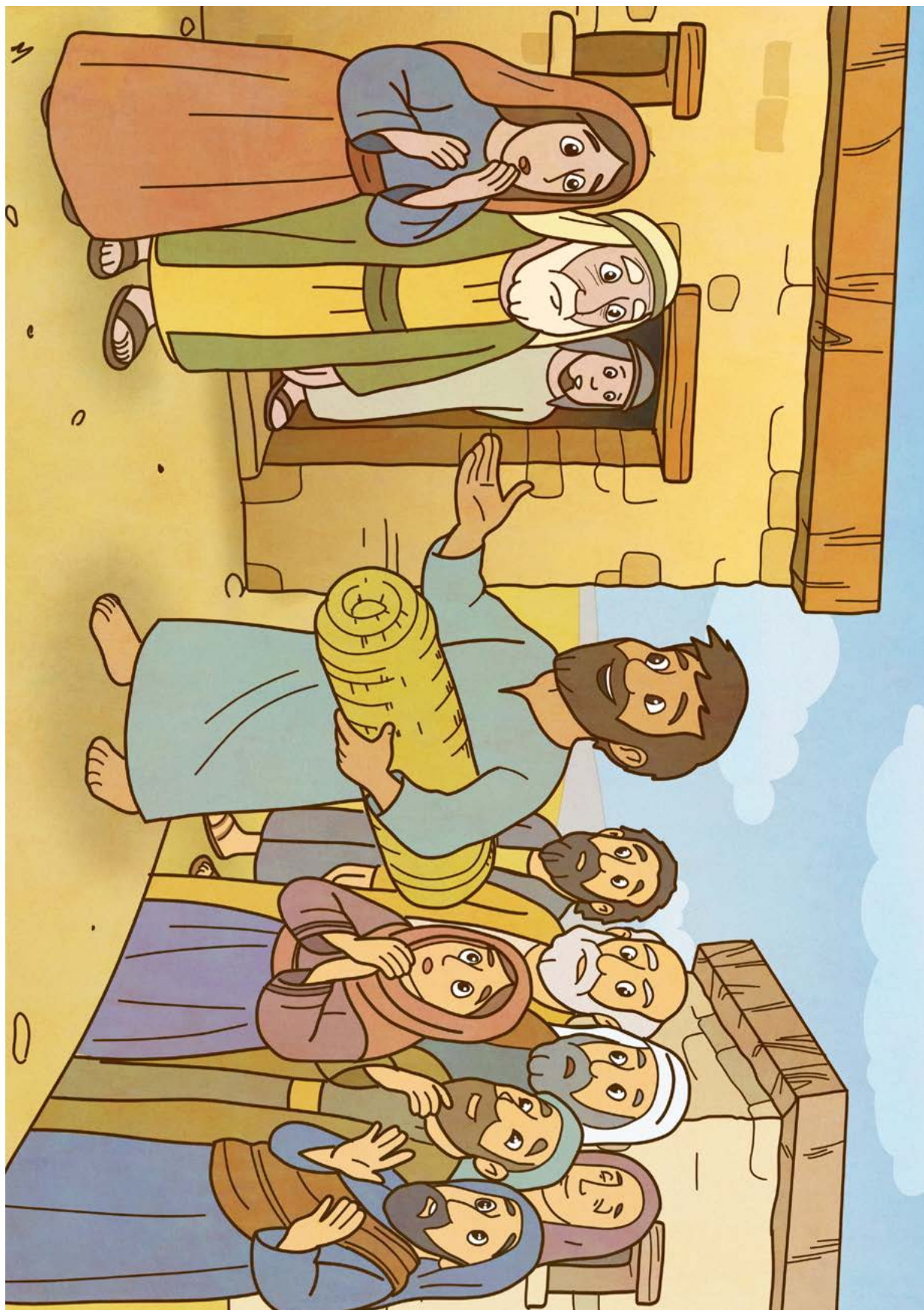
A béna meggyógyítása – 4. feladat
Beszélgetsetek a képről!

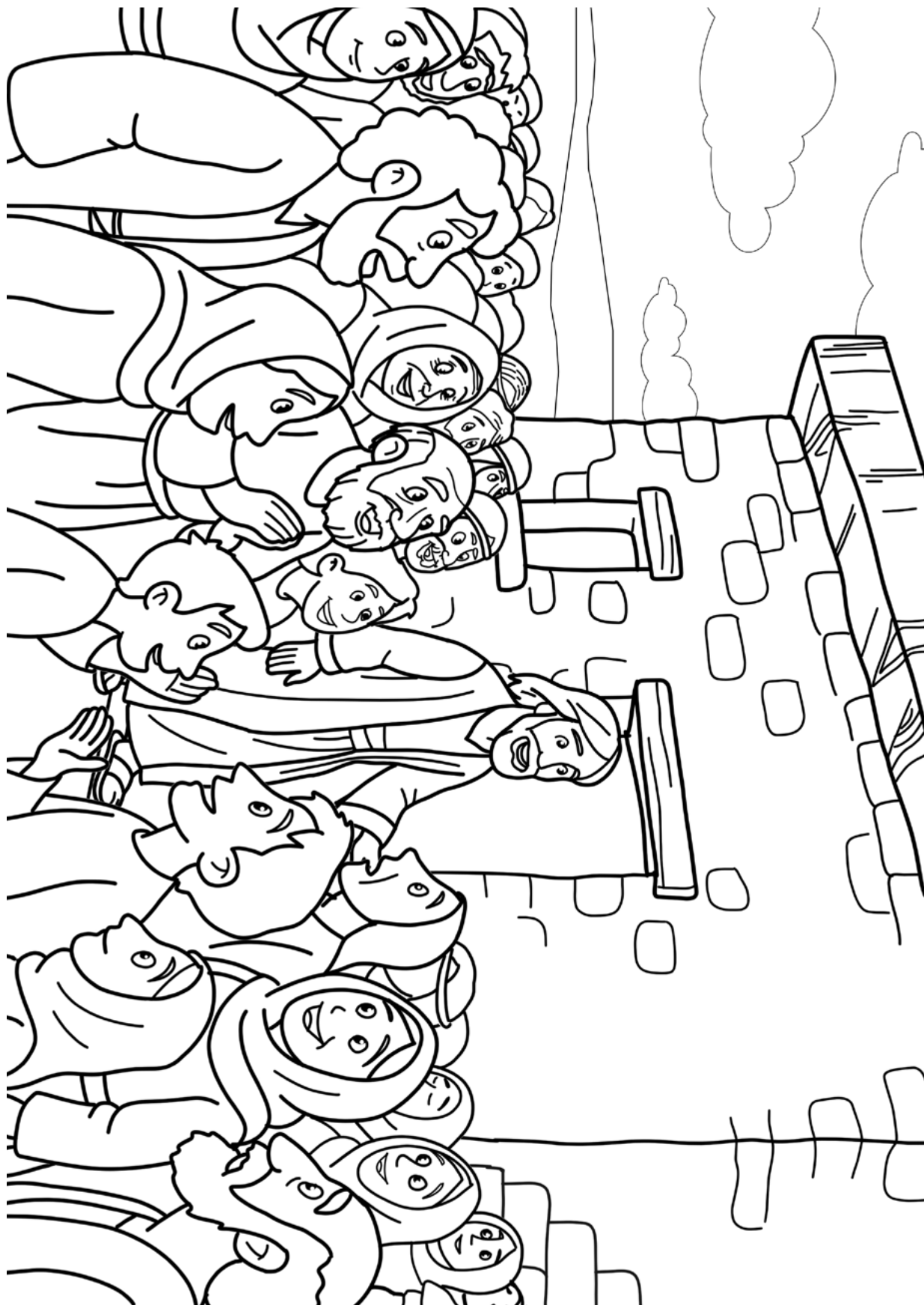
A béna meggyógyítása – 5. feladat
Beszélgetsetek a képről!

A béna meggyógyítása – 6. feladat
Beszélgetsetek a képről!

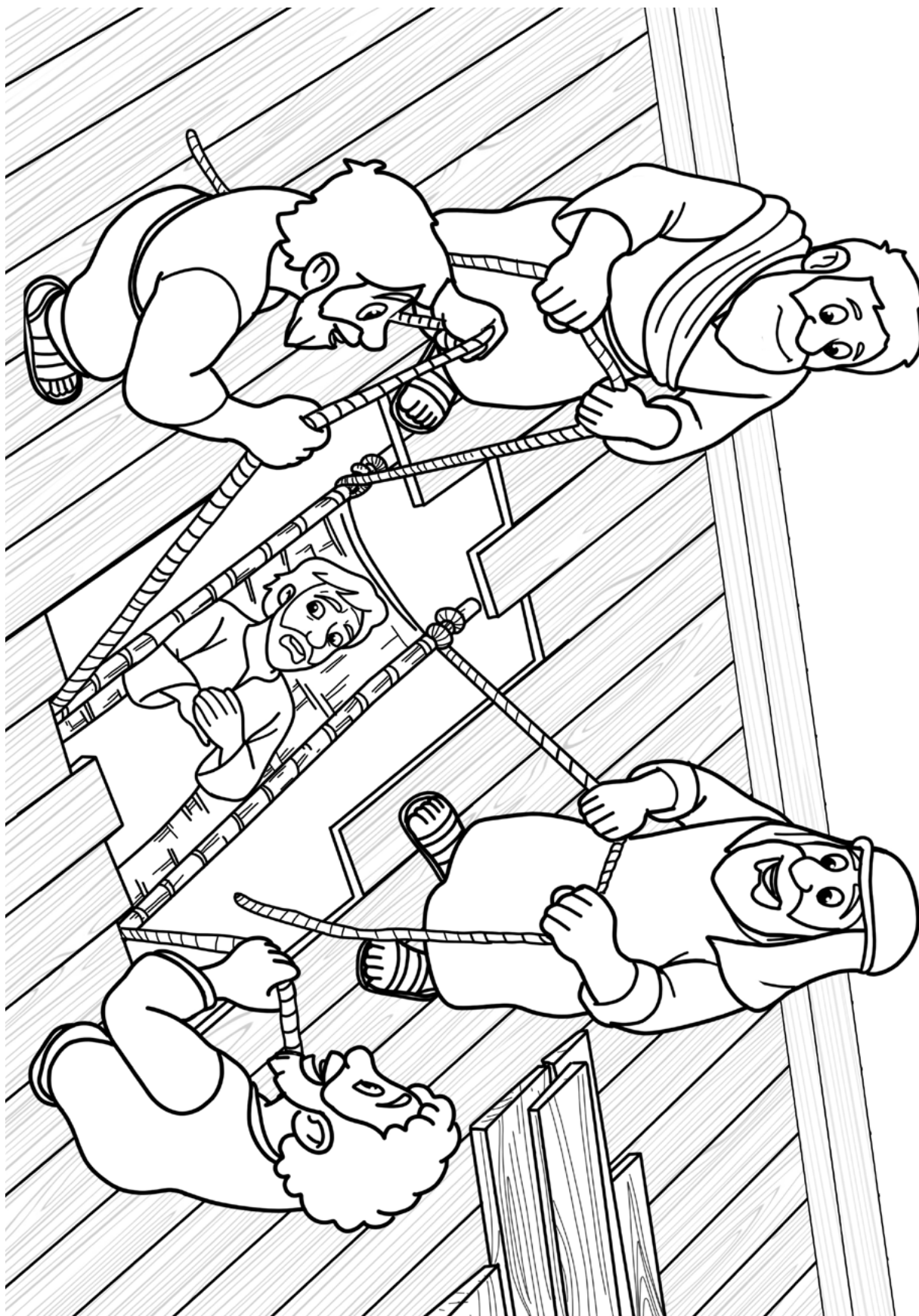

A béna meggyógyítása – 7. feladat
Színezd ki Jézust!

A black and white line drawing of four men in traditional robes running down a set of stairs. The man at the back is holding a long staff. The man in front is looking back over his shoulder. The background shows a simple horizon line and some floating stones.

A béna meggyógyítása – 9. feladat
Színezd ki a hordágyat, amelyen fekszik a beteg ember!

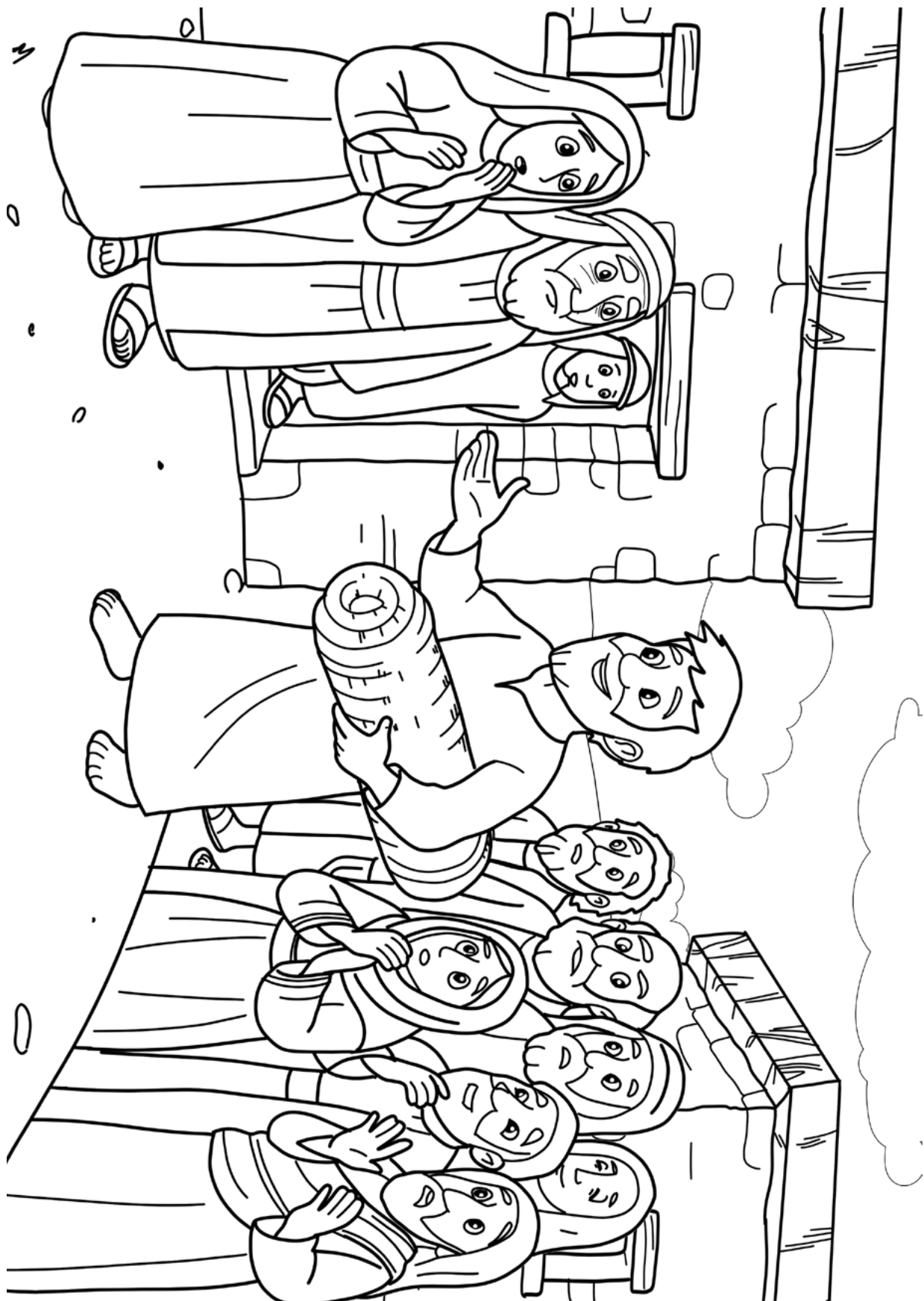
A béna meggyógyítása – 10. feladat
Színezd ki a négy segítő barátot!

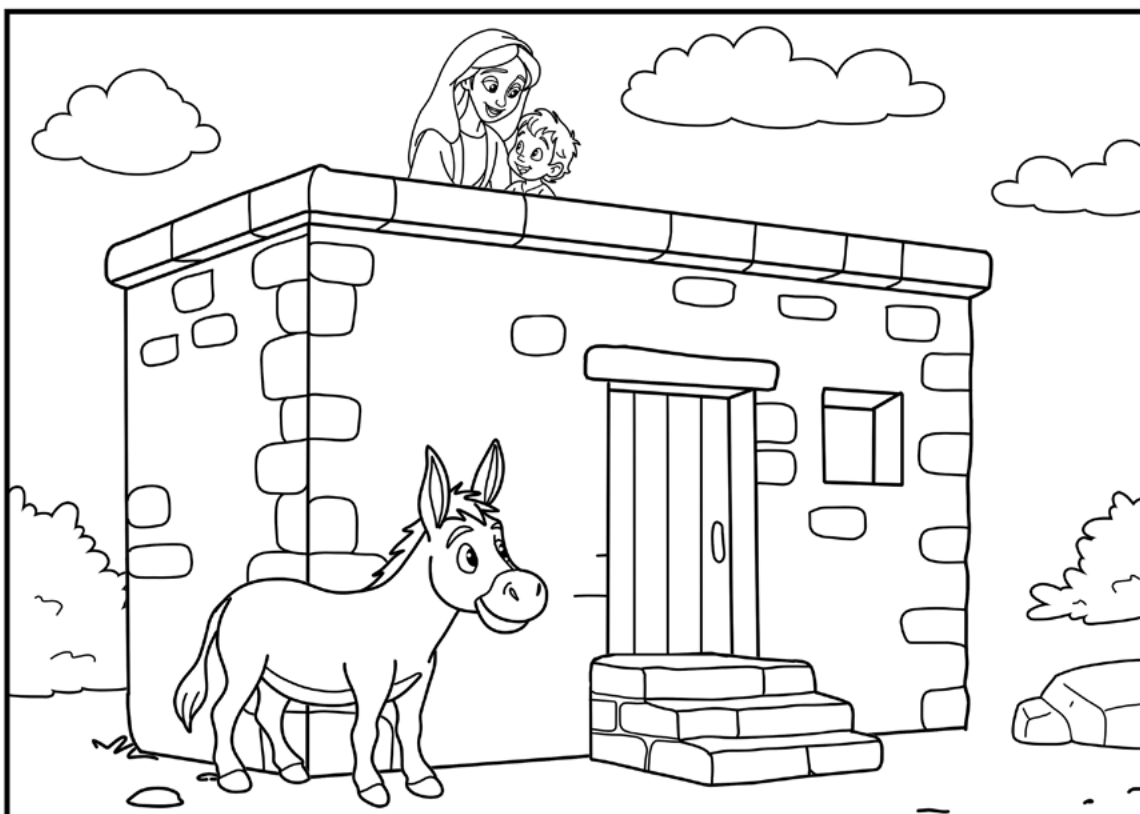
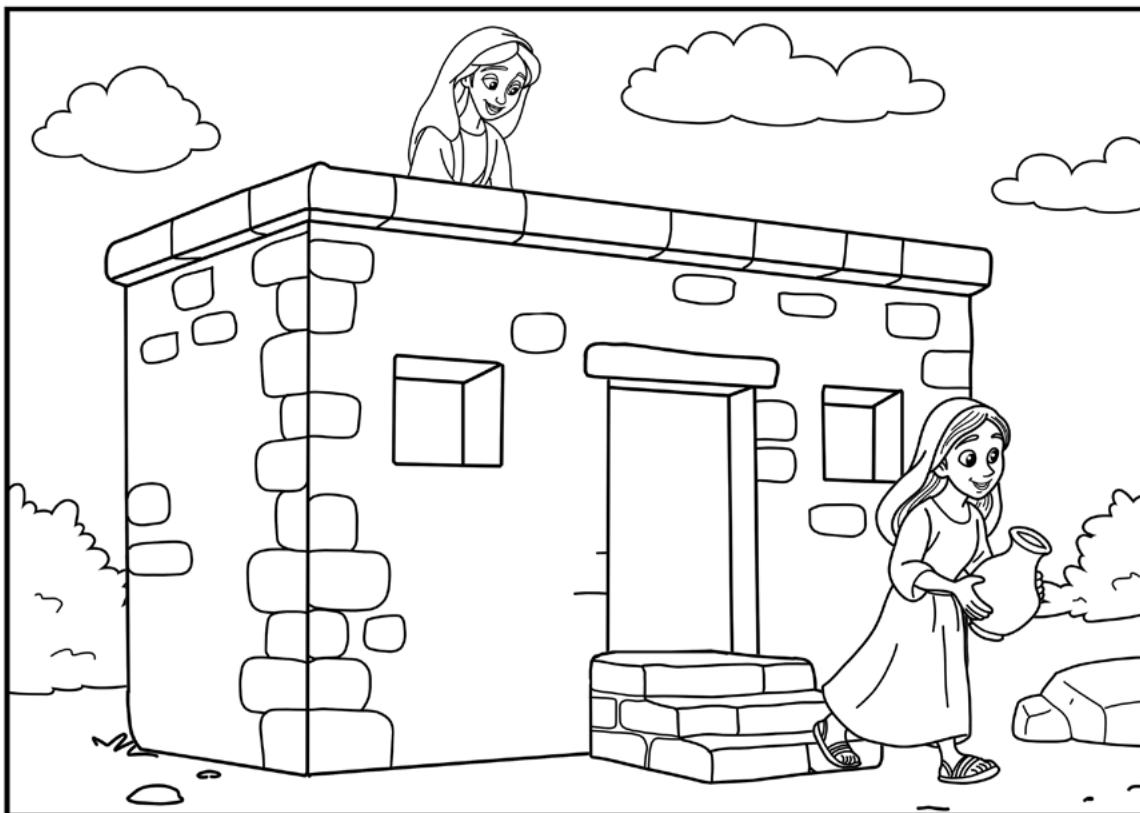
A béna meggyógyítása – 11. feladat
Színezd ki a Jézust és a beteget!

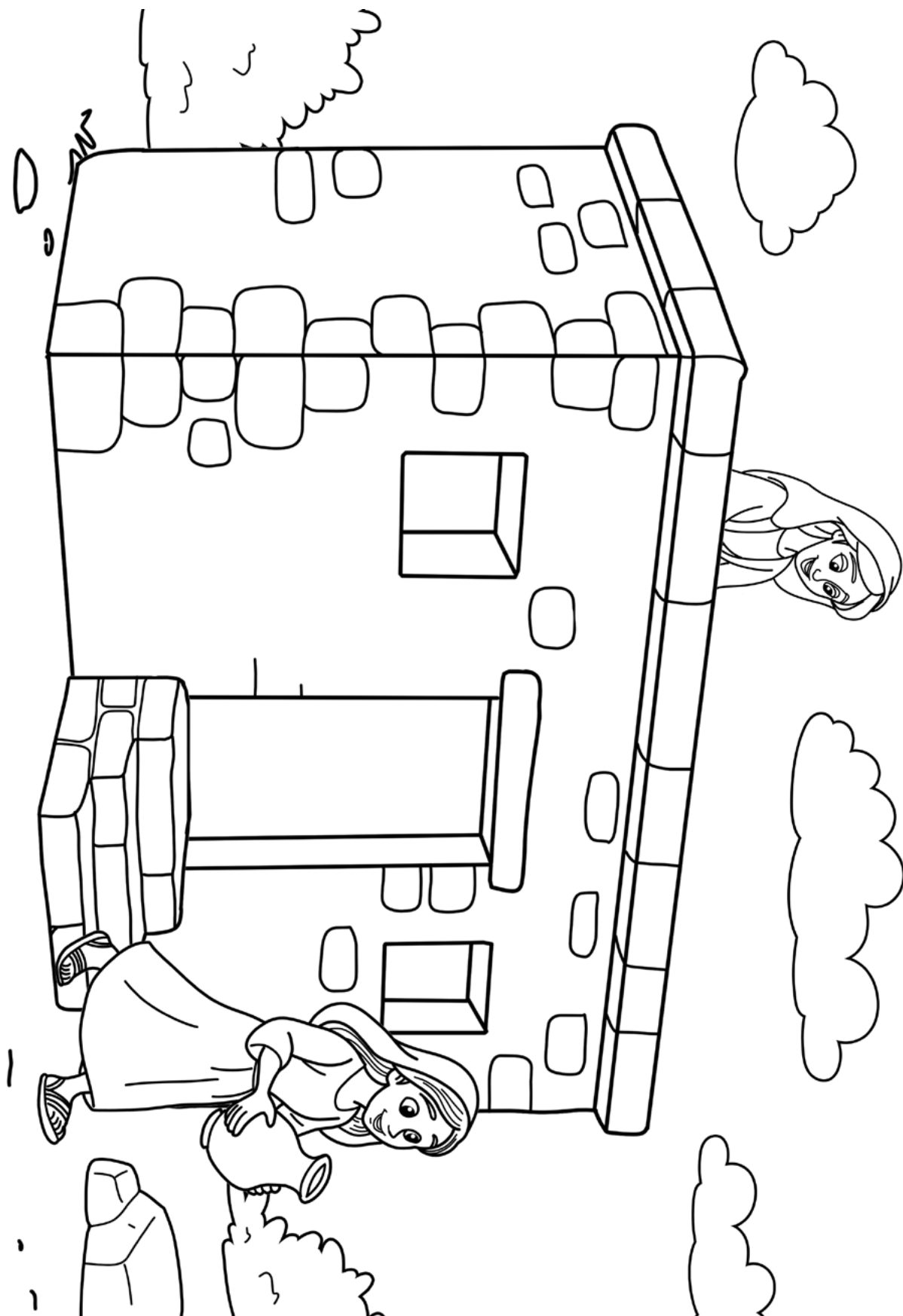
A béna meggyógyítása – 12. feladat
Színezd ki a meggyógyult embert!

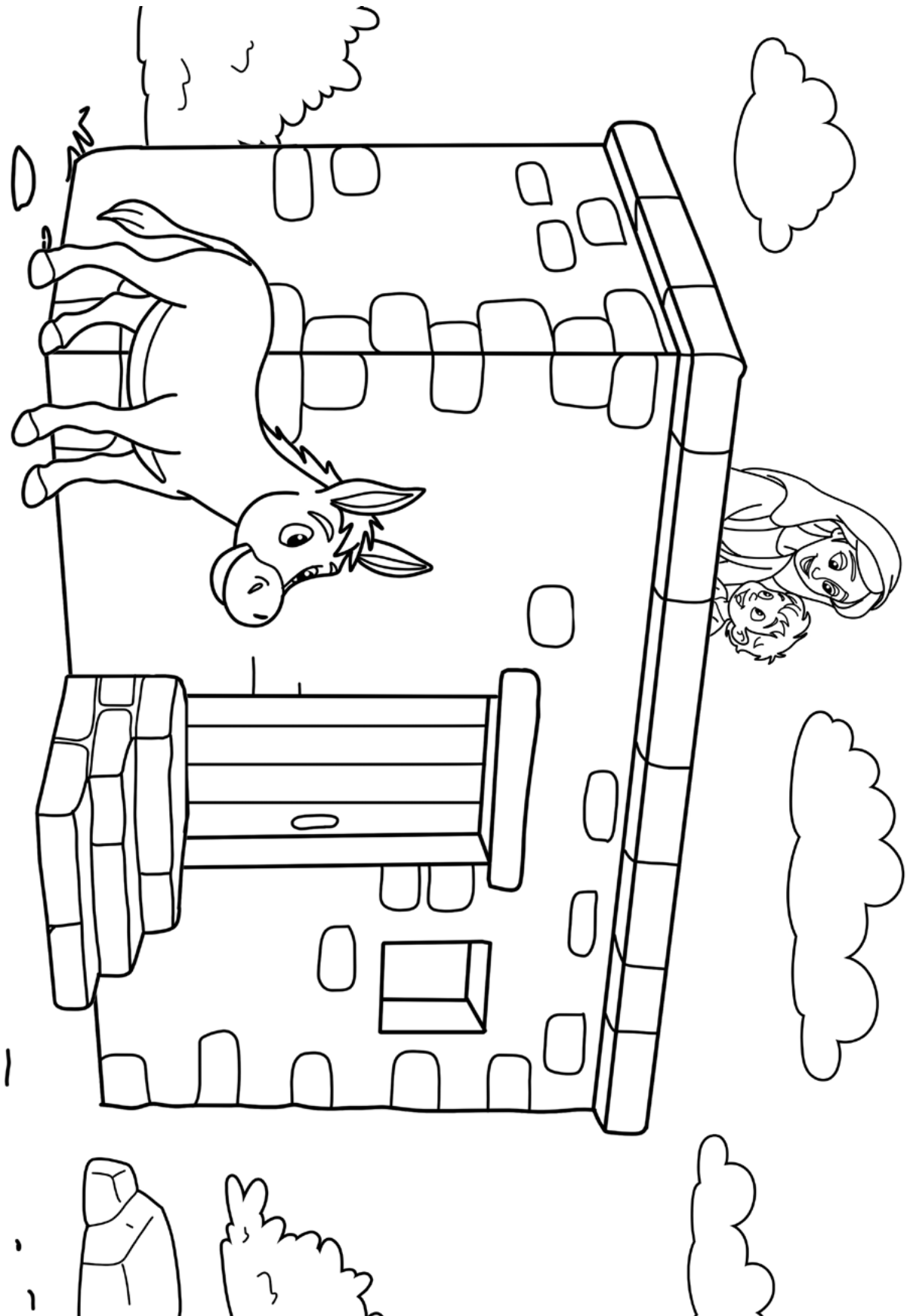
A béna meggyógyítása – 13. feladat
Keresd meg az öt különbséget a két kép között!

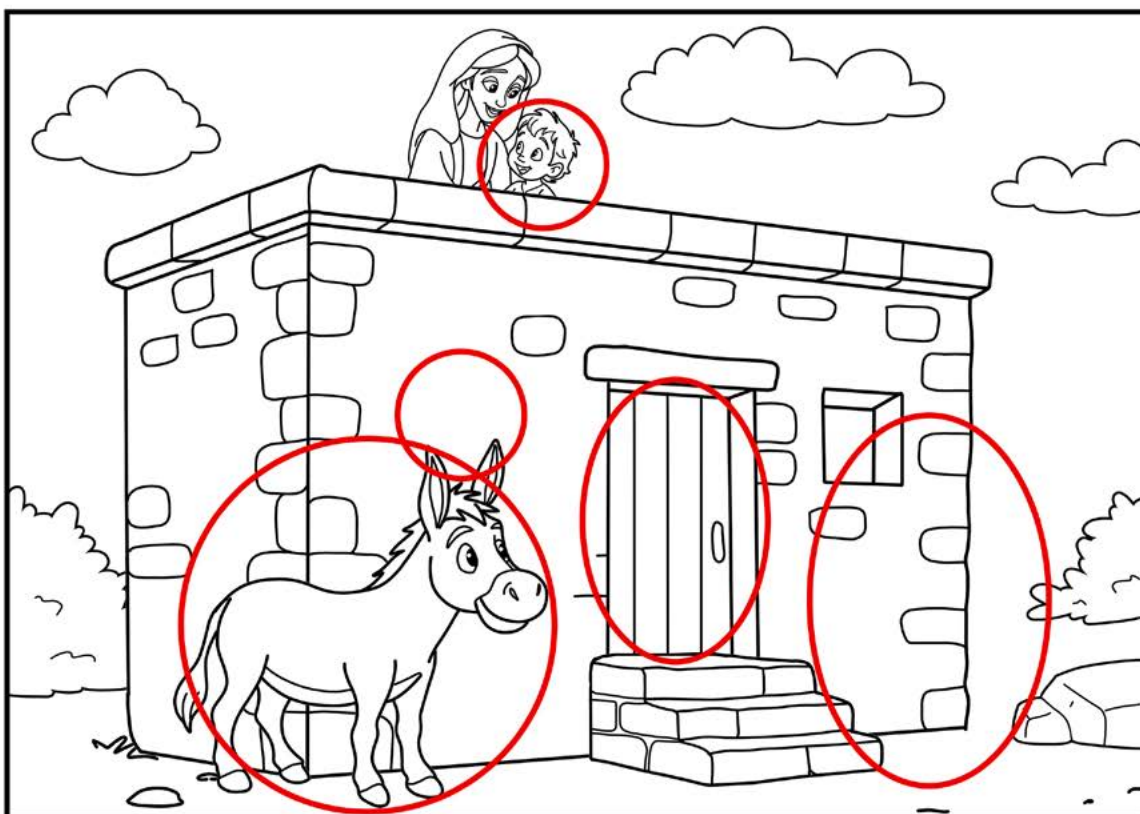
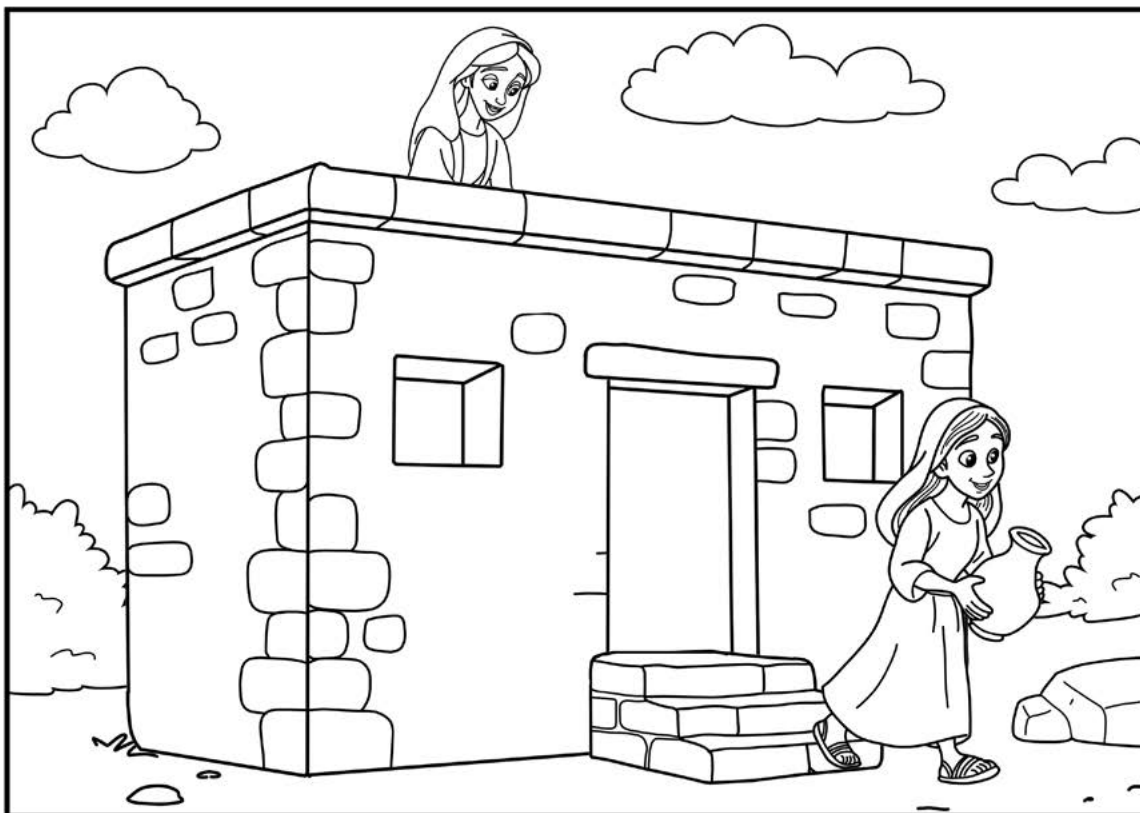
A béna meggyógyítása – 13/A feladat – felső kép
Keresd meg az öt különbséget a két kép között!

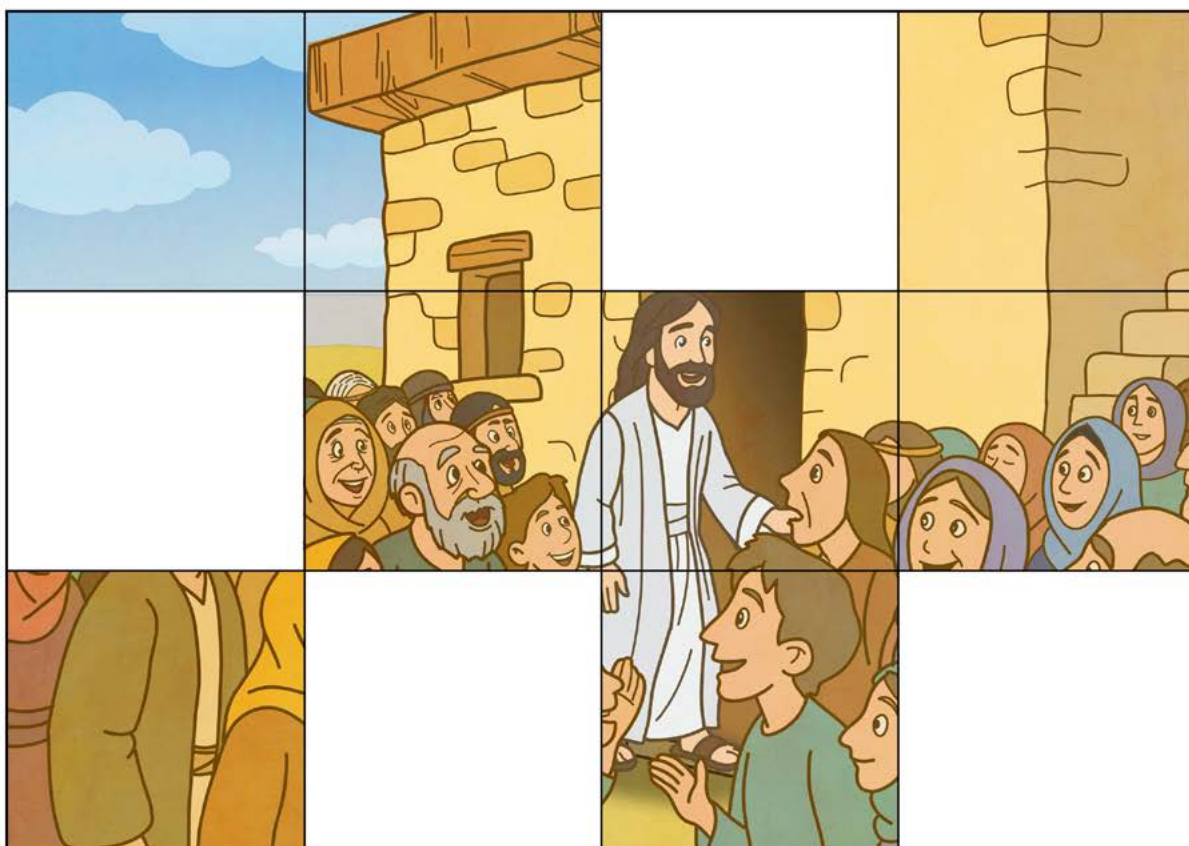
A béna meggyógyítása – 13/B feladat – alsó kép
Keresd meg az öt különbséget a két kép között!

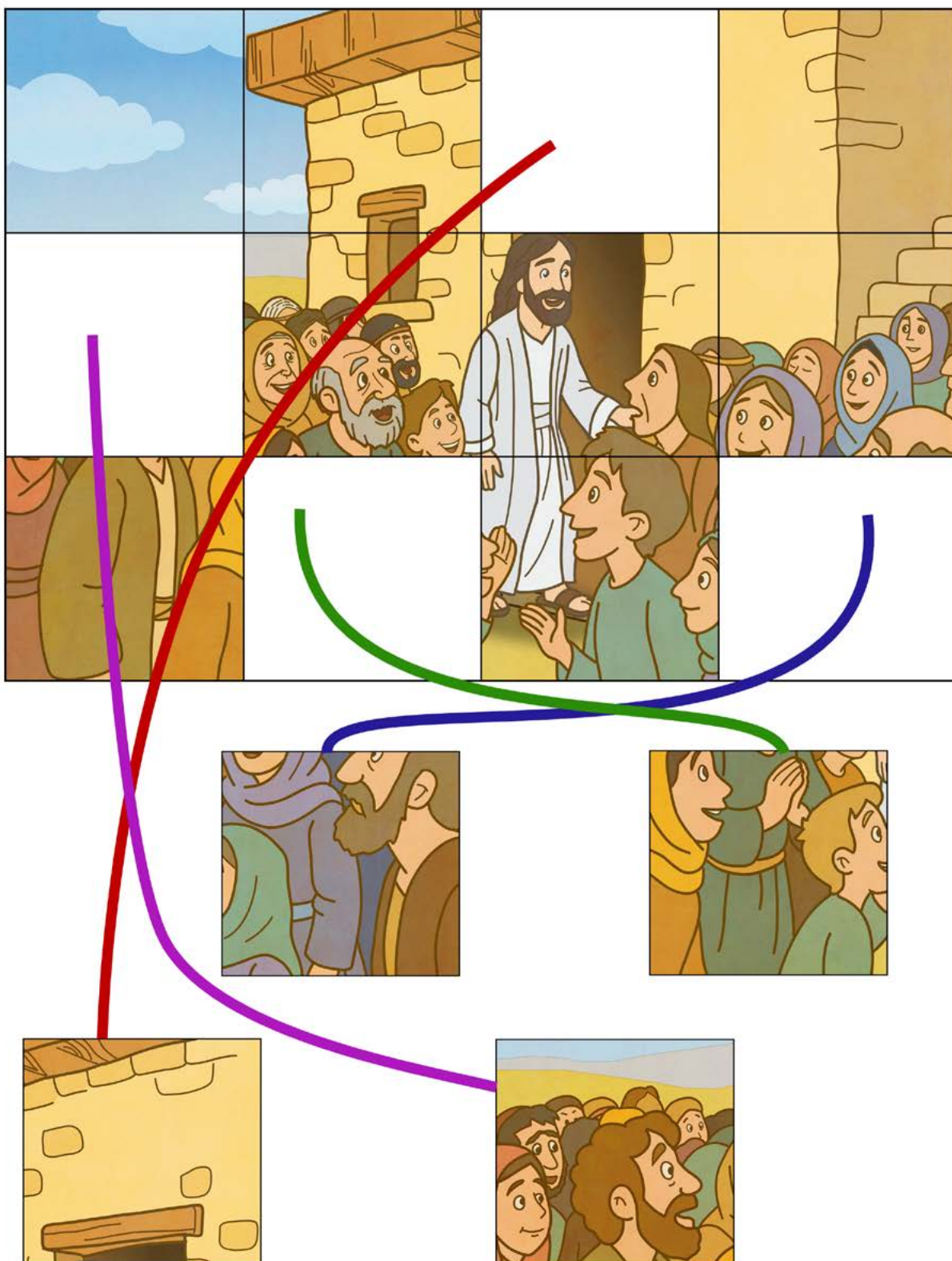
A béna meggyógyítása – 13. feladat – megoldás
Keresd meg az öt különbséget a két kép között!

A béna meggyógyítása – 14. feladat
Keresd meg a kép hiányzó részeit és kösd össze az üres helyekkel!

A béna meggyógyítása – 14. feladat – megoldás
Keresd meg a kép hiányzó részeit és kösd össze az üres helyekkel!

A béna meggyógyítása – 15. feladat

Keresd meg és színezd ki a nagy képen azokat az embereket, akiket a kis képeken látsz!

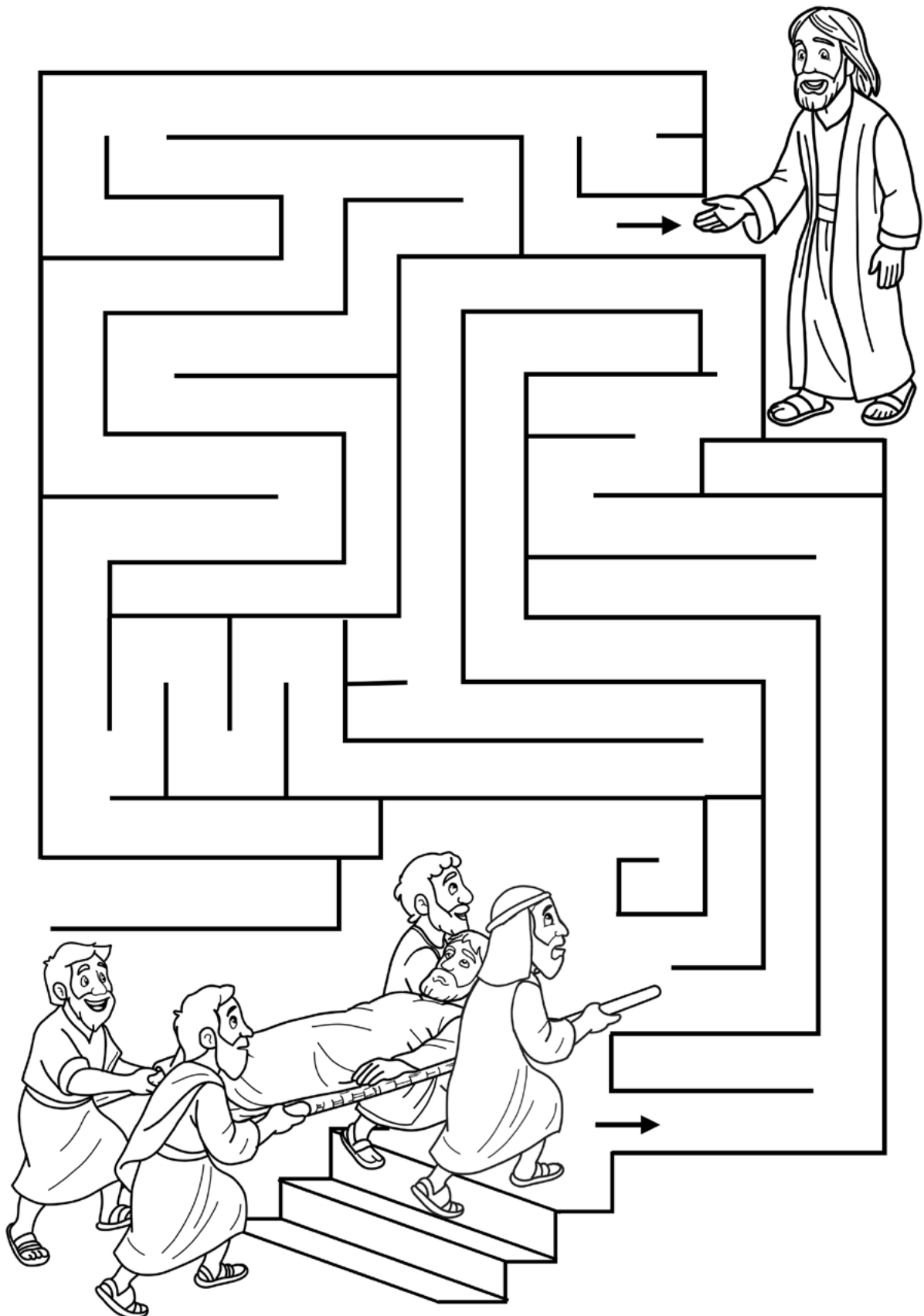

A béna meggyógyítása – 15. feladat – megoldás

Keresd meg és színezd ki a nagy képen azokat az embereket, akiket a kis képeken látsz!

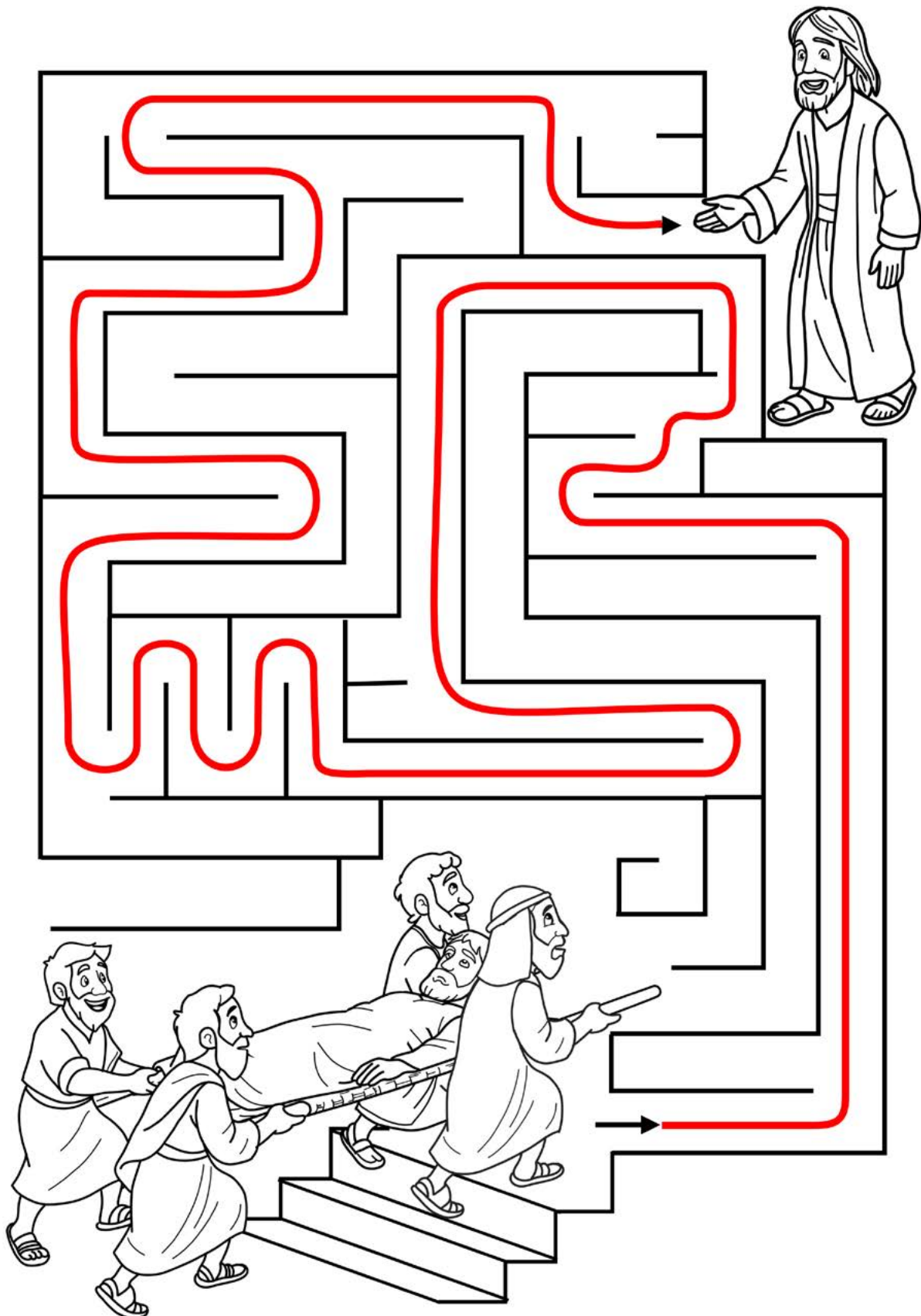

A bÉna meggyÓgyÍtása – 16. feladat
Vezesd a négy segÍtő barátot a bÉna emberhez!

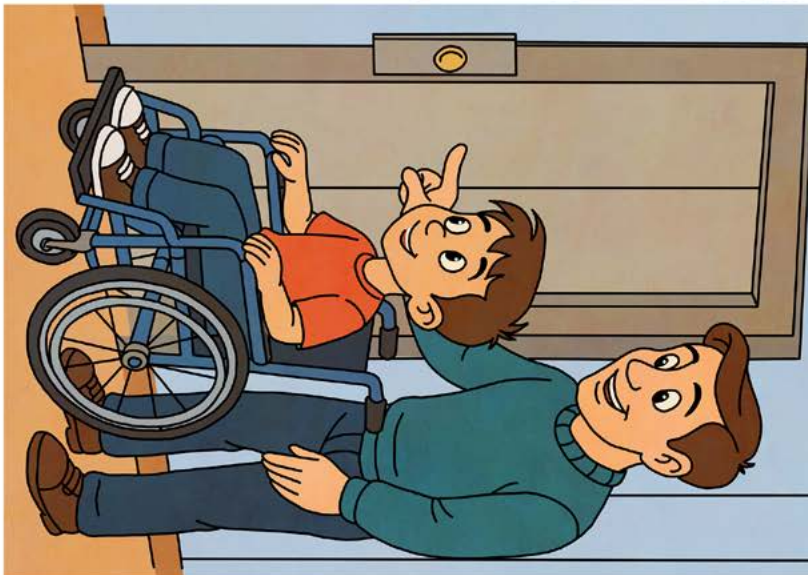

A bÉna meggyógyítása – 16. feladat – megoldás

Vezesd a négy segítő barátot a bÉna emberhez!

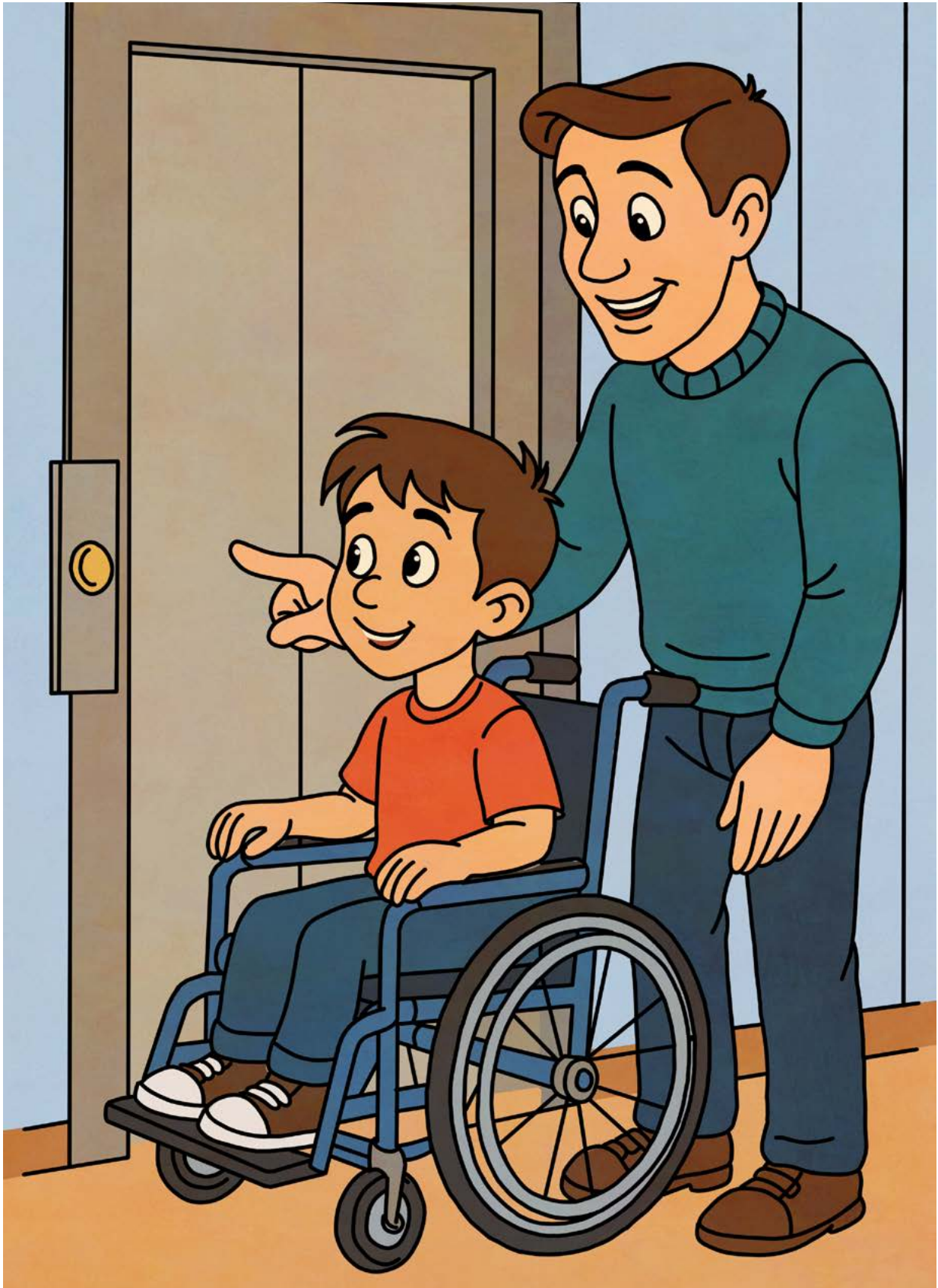
A béna meggyógyítása – 17. feladat
Milyen segítségre van szüksége annak a gyereknek, aki nem tud járni?
Beszélgetsetek a képekről!

A béna meggyógyítása – 17/A feladat
Milyen segítségre van szüksége annak a gyereknek, aki nem tud járni?
Beszélgetsek a képekről!

A béna meggyógyítása – 17/B feladat
Milyen segítségre van szüksége annak a gyereknek, aki nem tud járni?
Beszélgetsek a képekről!

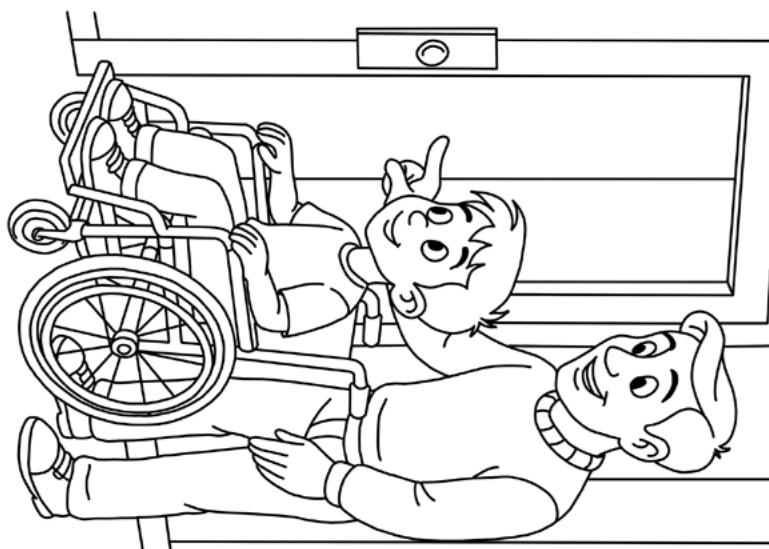
A béna meggyógyítása – 17/C feladat
Milyen segítségre van szüksége annak a gyereknek, aki nem tud járni?
Beszélgetsek a képekről!

A béna meggyógyítása – 18. feladat

Milyen segítségre van szüksége annak a gyereknek, aki nem tud járni?

Színezd ki a gyerekeket a képen!

A béna meggyógyítása – 19. feladat
Milyen segítségre van szüksége annak a gyereknek, aki nem tud járni?
Színezd ki a gyerekeket a képen!

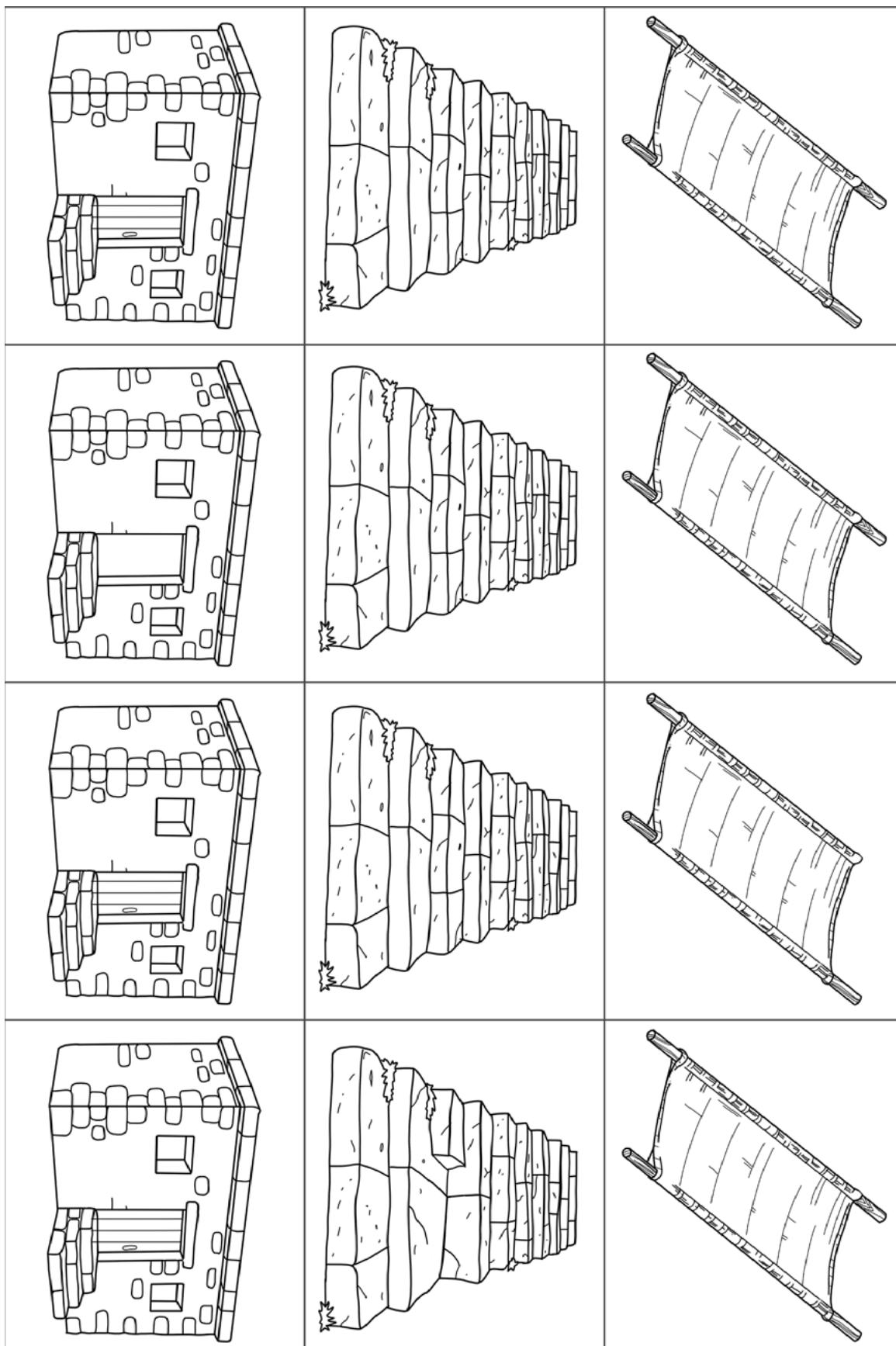
A béna meggyógyítása – 20. feladat
Milyen segítségre van szüksége annak a gyereknek, aki nem tud járni?
Színezd ki a gyereket a képen!

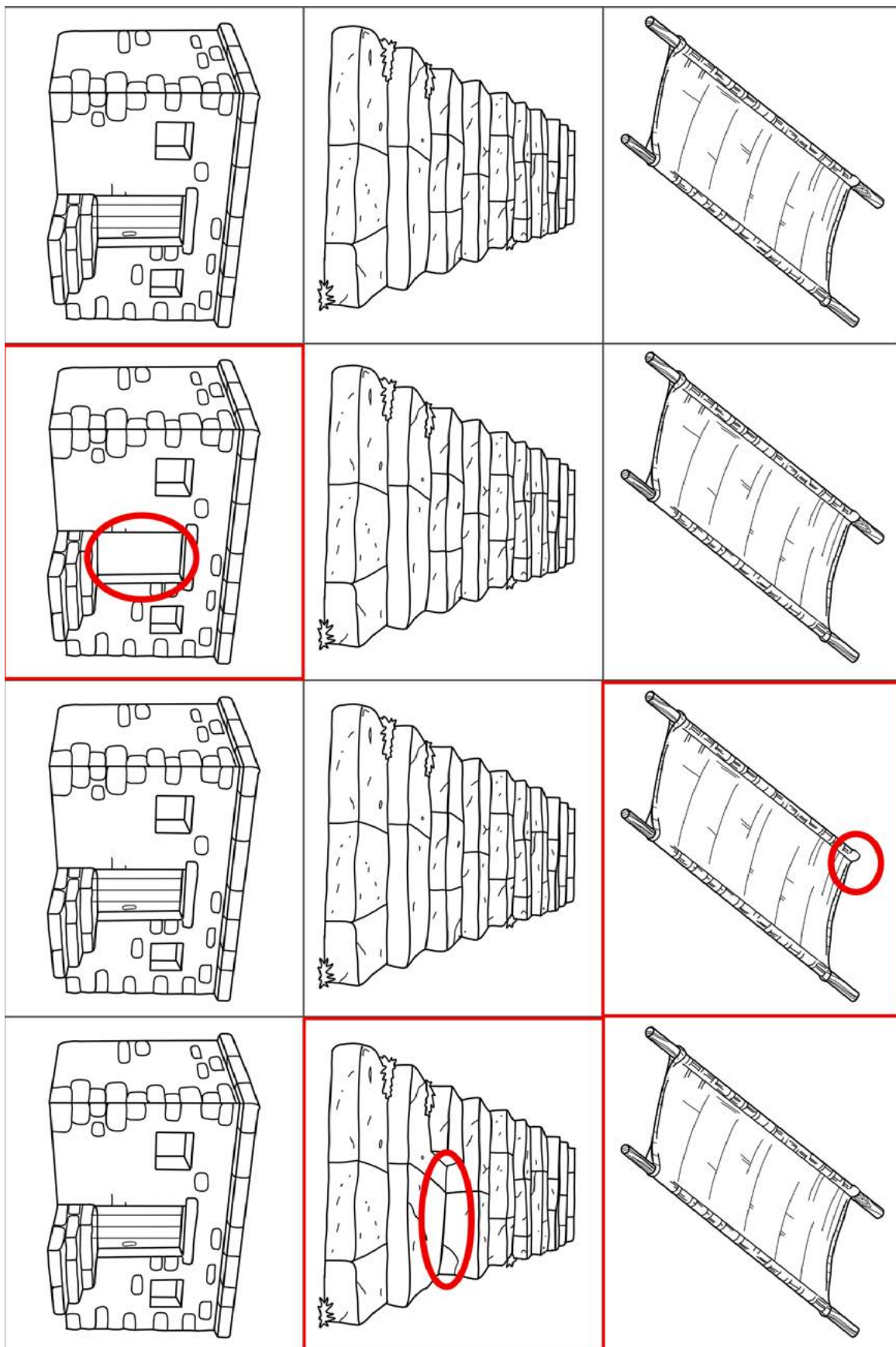
A béna meggyógyítása – 21. feladat
Milyen segítségre van szüksége annak a gyereknek, aki nem tud járni?
Színezd ki a gyereket a képen!

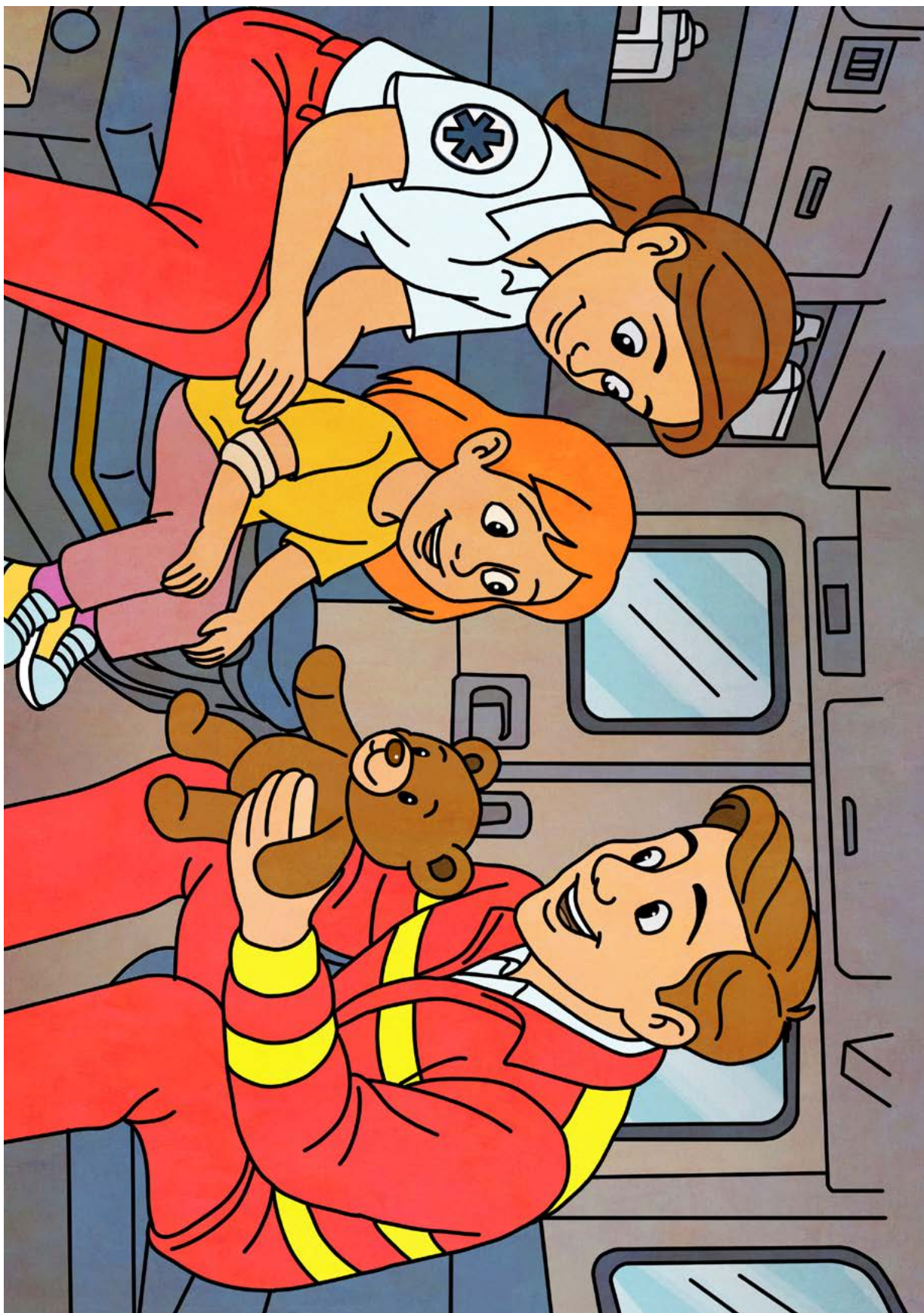
A béna meggyógyítása – 22. feladat
 Színezd ki minden sorban azt a képet, amelyik különbözik a többitől!

A béna meggyógyítása – 22. feladat – megoldás
 Színezd ki minden sorban azt a képet, amelyik különbözik a többitől!

A béna meggyógyítása – 23. feladat
Kik segítenek a mentőautóban? Beszélgetsetek a képről!

A béna meggyógyítása – 24. feladat
Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!

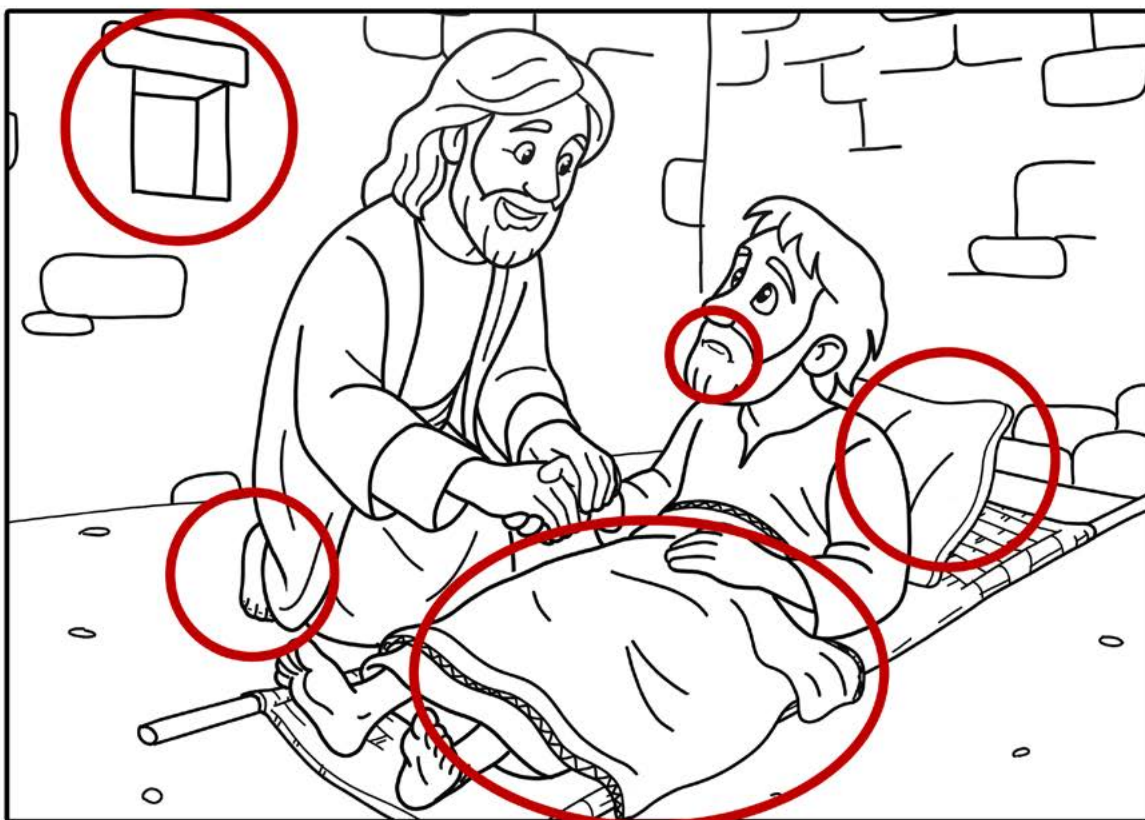
A béna meggyógyítása – 24/A feladat – felső kép
Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!

A béna meggyógyítása – 24/B feladat – alsó kép
Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!

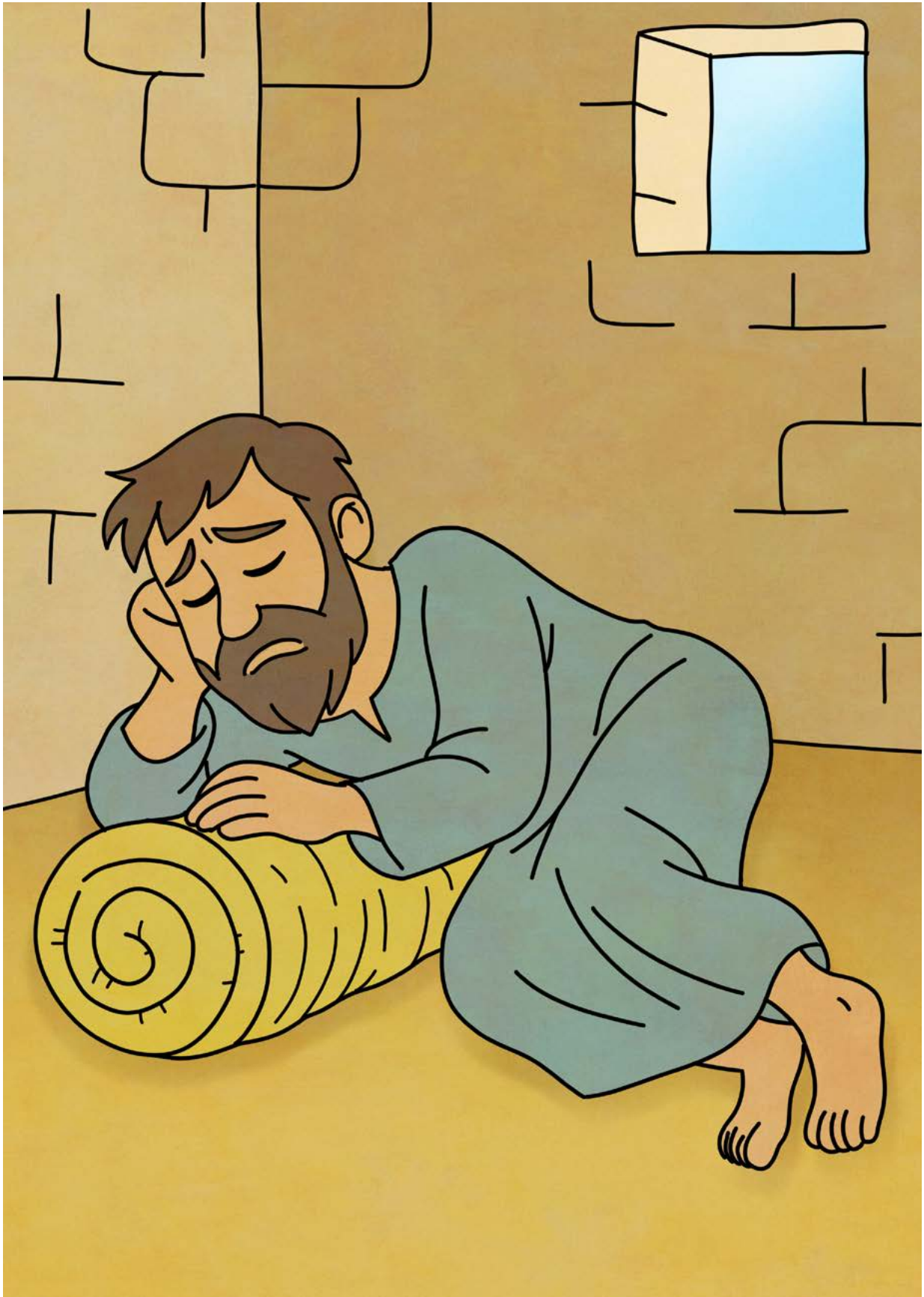
A béna meggyógyítása – 24. feladat – megoldás
Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!

A béna meggyógyítása – 25. feladat
Figyeld meg a két képet! Mondd el, mi változott!

A béna meggyógyítása – 25/A feladat – első kép
Figyeld meg a két képet! Mondd el, mi változott!

A béna meggyógyítása – 25/B feladat – második kép
Figyeld meg a két képet! Mondd el, mi változott!

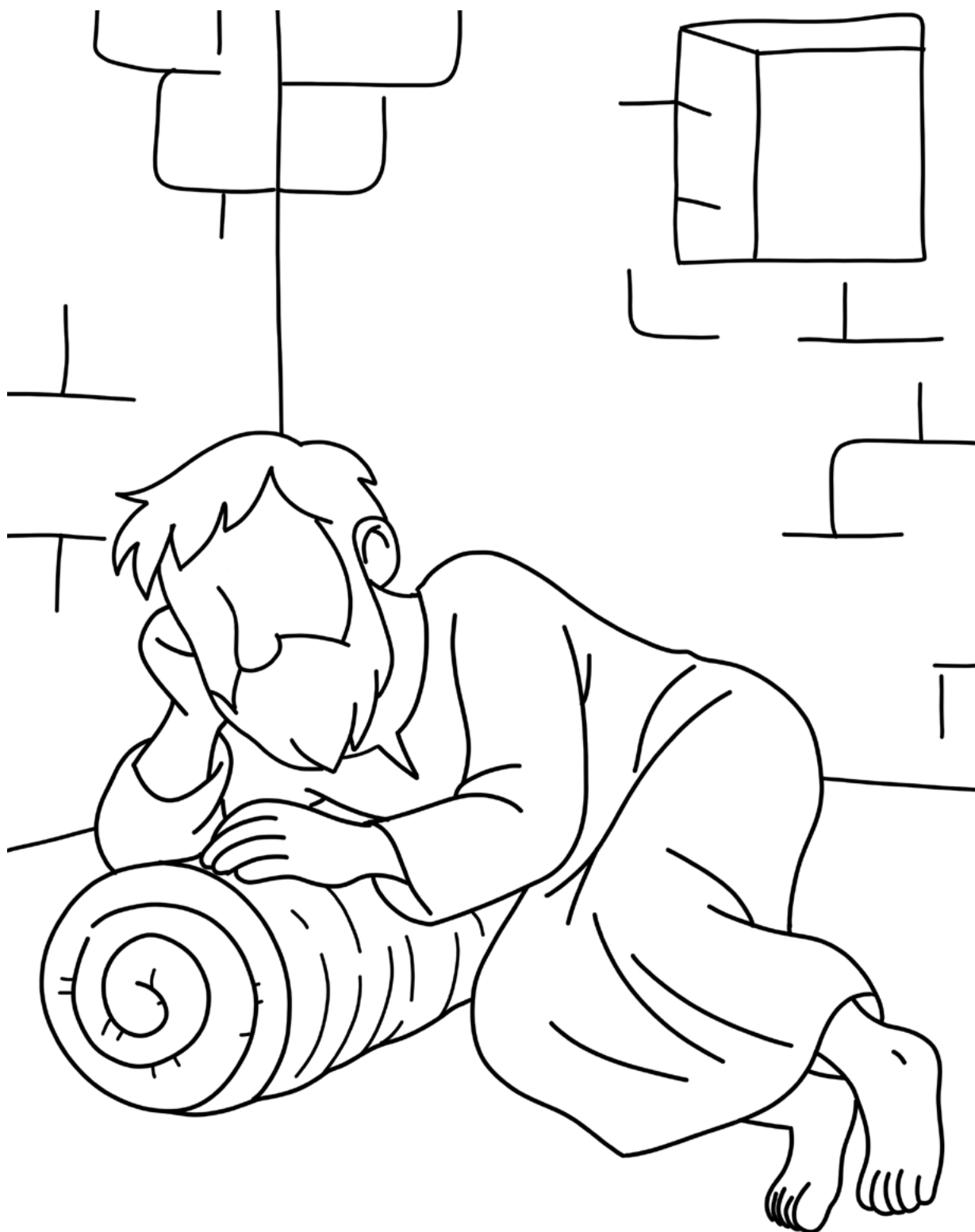

A béna meggyógyítása – 26. feladat

Milyen lehetett a béna ember arca, amikor szomorkodott, és amikor meggyógyult?
Rajzolj neki arcot!

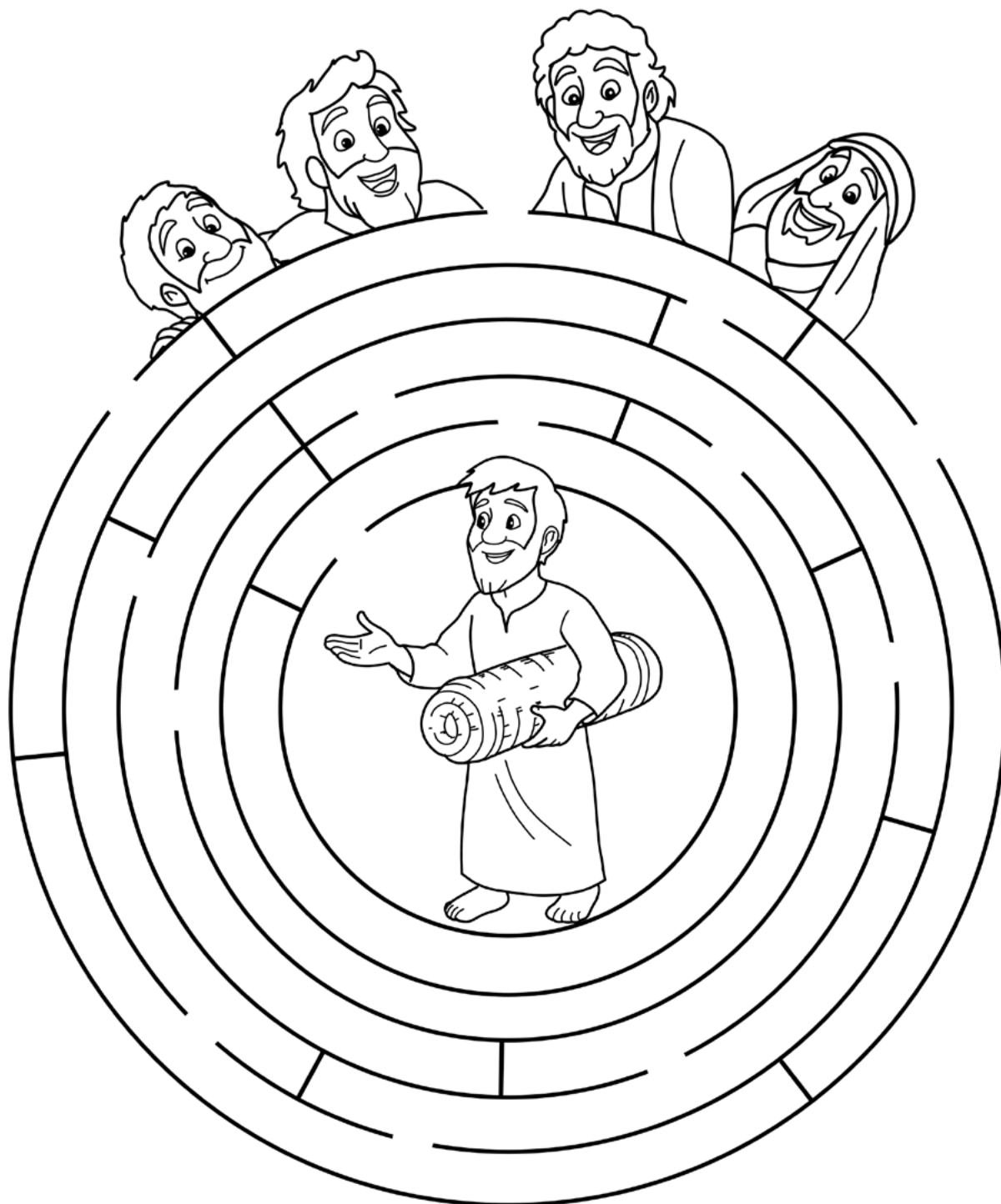
A béna meggyógyítása – 26/A feladat – első kép
Milyen lehetett a béna ember arca, amikor szomorkodott, és amikor meggyógyult?
Rajzolj neki arcot!

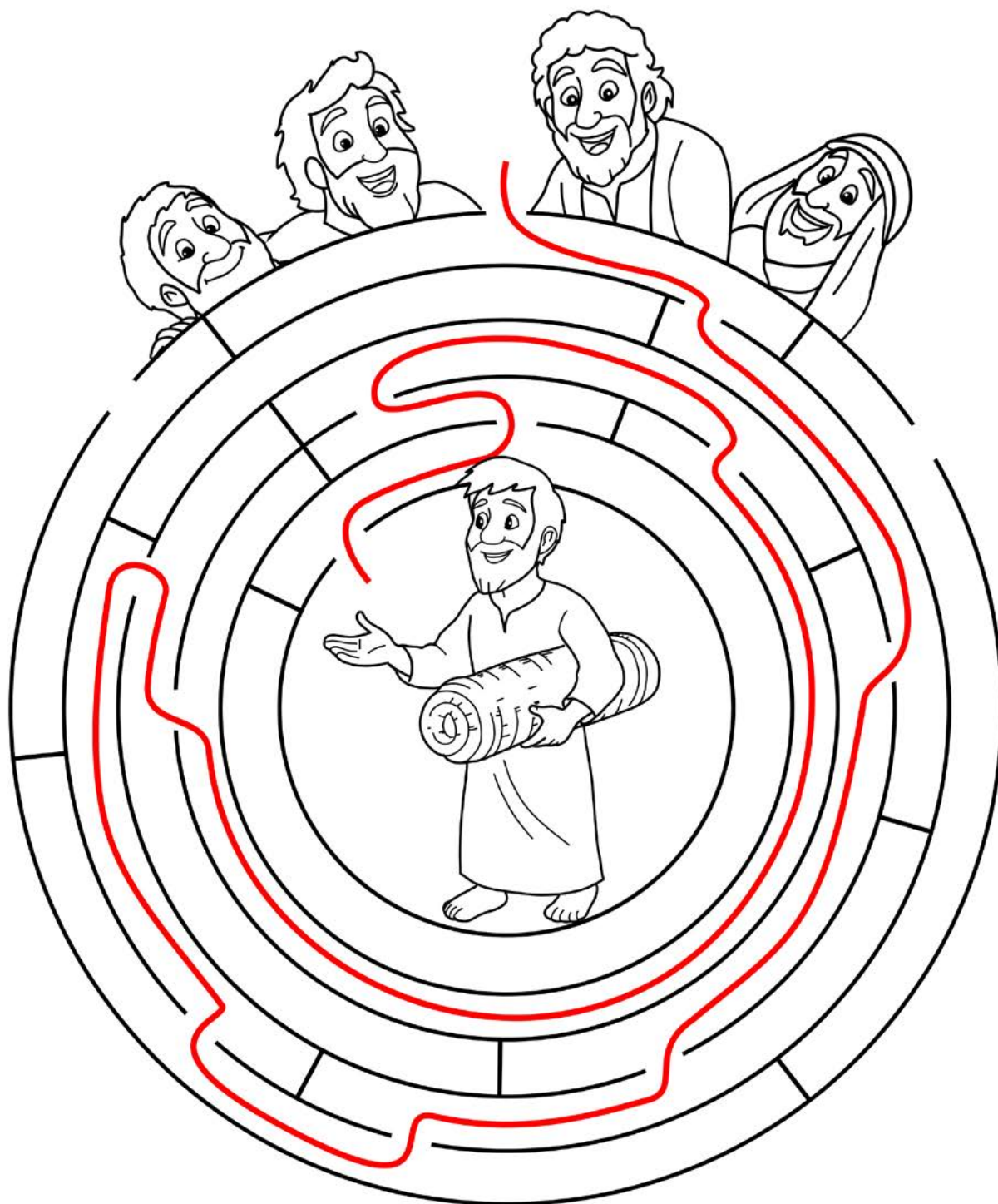
A béna meggyógyítása – 26/B feladat – második kép
Milyen lehetett a béna ember arca, amikor szomorkodott, és amikor meggyógyult?
Rajzolj neki arcot!

A béna meggyógyítása – 27. feladat
Vezesd a meggyógyult embert a barátaihoz!

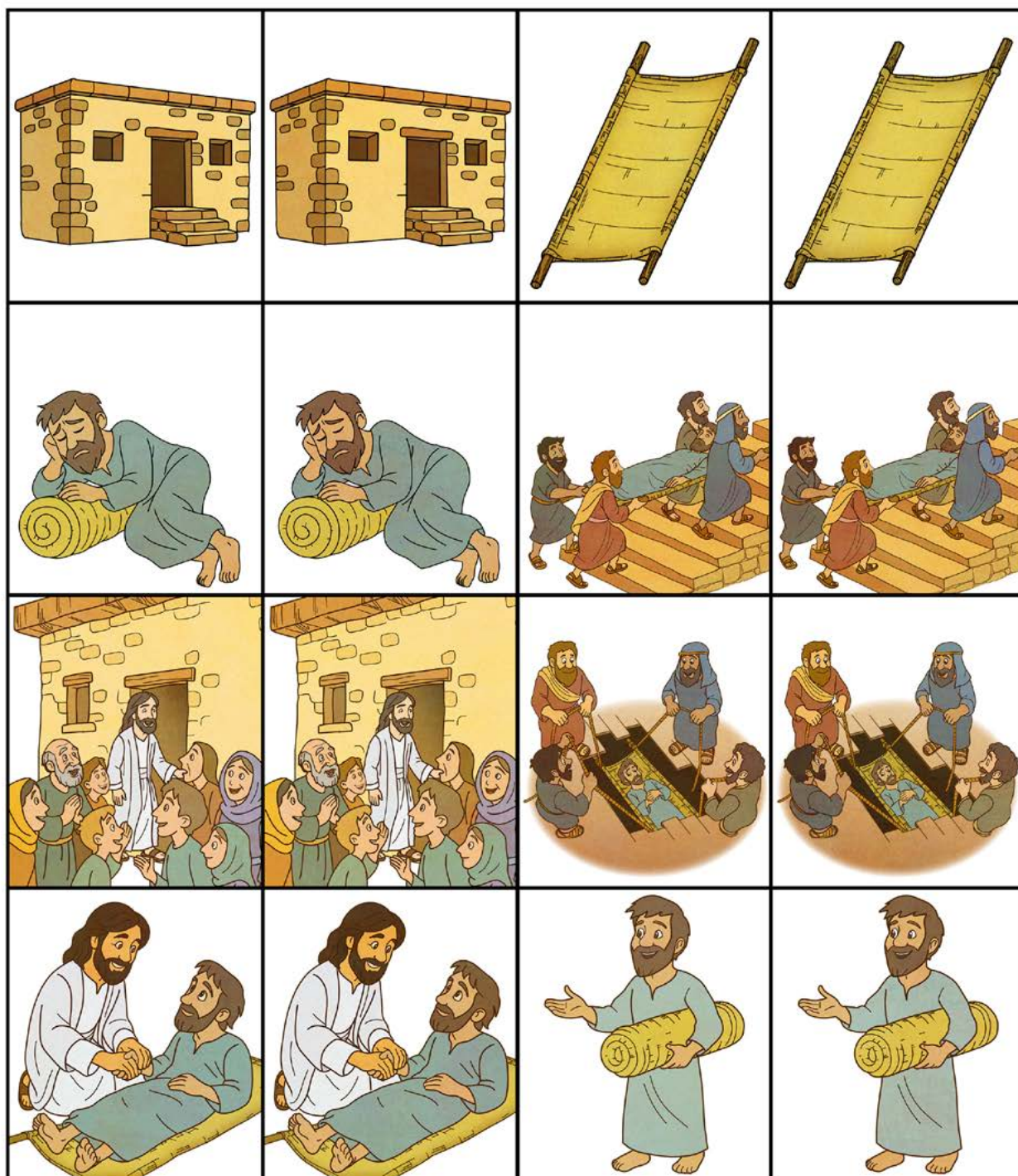
A béna meggyógyítása – 27. feladat – megoldás
Vezesd a meggyógyult embert a barátaihoz!

A béna meggyógyítása – 28. feladat
Rakd ki a képet a darabokból!
(Vágjuk tetszőleges számú darabra a képet!)

A béna meggyógyítása – 29. feladat
 Keresd meg az egyforma képeket!
 (Vágjuk ki egyenként a kis képeket a játék előtt!)

A béna meggyógyítása – 30. feladat
 Keresd meg és színezd ugyanolyanra az egyforma képeket!
 (Vágjuk ki egyenként a kis képeket a játék előtt!)

